Թ· ՏԱՐԻ 2589 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 1 ՀՈՌԻ 4385 — 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1892 — 1 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1310 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ· Պոլիս
درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه
Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
»	Վեցամսեայ	»	75
»	Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր·	Տարեկան	Օսմ· Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր·

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏ· 10/22, 1892

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԴԷՊ Յ'ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Առաջիկայ երկուշաբթի պիտի կատարի Եաֆայէն յԵրուսաղէմ շինուած երկաթուղւոյն բացումը։ Առաջիկայ երկուշաբթի օրէն պիտի սկսի կառախումբոց կանոնաւոր երթեւեկն ընդ մէջ Սուրբ Քաղաքին և Միջերկրականի սուրիական ծովեզերաց։ Այս կարեւոր դէպք այնքան ստոյգ է որ Նորընտիր Կաթողիկոսն եւս հարկաւ շոգեկառքով պիտի իջնէ Եաֆա։ Տեսէք ժամանակիս անհաւատալի յառաջդիմութիւնը։ Կաթողիկոս մը որ շոգեկառքով ու շոգենաւով ճամբորդէ, մինչդեռ հին ժամանակներն, ու մինչեւ մօտ ժամանակներս, Կաթողիկոսի մը գտնուած տեղէն իւր Աթոռը ճամբորդելն ամիսներ կը տեւէ՛ր եղեր։ Հիմակ ամիսներ կրնայ տեւել վաւերացումը· բայց Երուսաղէմէն Եաֆա երեք ժամէն իջնել կարելի կ'ըլլայ, ընդ հովանեաւ Օգոստափառ Սուլթանին, որ տարուէ տարի երկաթեայ գծերով օժտել կուտայ իւր ընդարձակ Տէրութեան երկիրներն։

Այս նոր երկաթուղի, բոլորովին տարբեր Թուրքիոյ միւս երկաթուղիներէն, բարեպաշտական կարեւորութիւն մ'ունի մեզ համար։ Սուրիացի Հրեայն որոյ նախաձեռնութեամբ շինուեցաւ նախկին Հրէաստանի այս գլխաւոր երկաթուղին, անշուշտ կրօնականէ տարբեր հաշիւներով գործեց։ Երկու տարուան և հինգ ամսուան միջոցին որ տեւեց շինութիւնն՝ իւր վատնած դրամագլուխն հաշուեց և անոր վրայ բաժնետեարց տարուէ տարի արուելիք շահաբաժինը։ Բայց Քրիստոնէից համար երկաթուղի մը մինչեւ Երուսաղէմ՝ ուրախալի նորութիւն մ'է, զի կը դիւրացնէ ուխտագնացութիւններն ի Ս· Տեղիս։ Ամենէն բարեպաշտ Քրիստոնեայն և ամենէն թերահաւատն, որպէս Եւրոպացւոց մէջ Ռընան մը և Հայր Տիտոն մը, հաւասարապէս կը փափաքին Երուսաղէմ այցելել· զի երկուքն ալ աներկբայ կ'ընդունին թէ Քրիստոնէութիւնն ա՛յս քաղաքիս մէջ ծնունդ առած է։ Այս պատճառաւ Երուսաղէմ կամ Գուտսը Շէրիֆ նուիրական է քրիստոնեայ ազգերէն զատ նաև ուրիշ ազգերու մէջ։ Կայս· Կառավարութիւնն ալ յորմէ հետէ իւր հզօր իշխանութեան ներքեւ ունի կրօնային այս կարեւոր կեդրոն, հոգածու երեւցած է կրօնական հնութեանց, աւանդութեանց, իրաւանց և պարտականութեանց անվթար պահպանման։ Հոն իւր մտքին կամ սրտին գոհացում կը գտնէ քրիստոնեայ իւր կրօնային զգացմամբք, պատմագէտն իւր հնագիտական զննութեամբք ու հետաքրքրութեամբք, արուեստագէտն իւր փափուկ զգայնութեամբ, և իմաստասէրն իւր ընդարձակագոյն տեսութեամբք· Քրիստոնեայ մը որ ըսէ թէ Երուսաղէմ զինք չի հետաքրքրեր, ո՛չ քրիստոնեայ է, ո՛չ ուսեալ մարդ մ'է, ո՛չ ճաշակի տէր մարդ է, ո՛չ իսկ հասարակ մարդ մ'է՝ հասարակ հետաքրքրութեամբ օժտեալ։ Կրնանք ըսել թէ միջոց չունինք Երուսաղէմ երթալու· բայց չենք կրնար ըսել թէ Երուսաղէմ չի հետաքրքրեր զմեզ։ Մանաւանդ հիմակ ամեն ժամանակէ աւելի Երուսաղէմ կը հետաքրքրէ զմեզ, քանի որ Եաֆայէն հոն երկաթուղի մը շինուեցաւ, որ ճամբորդութիւնները մեծապէս կը դիւրացնէ· զի յառաջագոյն Եաֆայէն Երուսաղէմ ցամաքային ճամբորդութիւնը բաւական դժնդակ էր, բայց ասիացի ճամբորդներուն կրօնային եռանդն և եւրոպացի ուխտաւորներուն լուսամիտ հետաքրքրութիւնն այս և աւելի մեծ դժուարութիւններ ալ անտես ընել կուտային։ Երկաթուղւոյ շինութիւնն այս կերպիւ մասամբ կը լուծէ նաեւ նիւթական միջոցներու խնդիրը· զի թէ ծախքէն և թէ ժամանակէն խնայութիւն կ'ըլլայ։ Մտածեցէք անգամ մը որ 4—4½ օրէն կարելի է Կ· Պոլսէ Երուսաղէմ հասնիլ։ Մեր հայերուն ու պապերուն օրով եթէ գուշակէիք անգամ կը հաւատայի՞ն թէ այսչափ դիւրին, այսչափ աժան բան մը պիտի ըլլար Երուսաղէմ երթալ։ Չորս-չորս ու կէս օրէն Երուսաղէմ երթա՛լ։ Որչա՜փ Հայեր, այս դարուս մէջ իսկ, այս օրերու թիւն ամիսներո՞վ կը համրէին՝ Ս· Քաղաքն հասնելու եւ տնօրինական տեղիքն համբուրելու համար։ Իրաւ, ճամբորդութեան դժուարութեանց նուազելուն հետ կարծես թէ շատերուն քով ջերմագին փափաքն ալ պակսեցաւ Երուսաղէմ ուխտի երթալու։ Կ'երեւի ստոյգ թէ դժուարաւ ստանալի մրցանակներն են որ ամենէն աւելի մրցում կը գրգռեն, դժուարահասանելի նպատակակէտն է որ աւելի կը խրախուսէ մեր զգացումները, կամ անմատչելի սէրն աւելի կ'ոգեւորէ ու կը հրահրէ սիրտերն։ Այս տեսակ բանաստեղծական մտածումներն ալ ապաքէն անդէպ չեն այսօրուան օրս, զի Սուրբ Քաղաքը միշտ բանաստեղծական զգացումներ զարթուցած է բարեպաշտ սիրտերու մէջ, և Պ· Ժոզէֆ Նաւօնի կայսերական արտօնութեամբ շինած երկաթուղին կուգայ իւր մետաղեայ գծով նոր ուղղութիւն մը տալ այն զգացմանց, մեզ յիշեցնել մեր հարց և նախնեաց ճամբորդութիւններն ի Ս· Քաղաքն, և մեզ եւս փափաքելի ցուցնել բարեպաշտական պարտաւորութեան մը կատարումն։ Անկարելի է ուրեմն վեհ· Սուլթանին նկատմամբ շնորհակալութեան զգացմամբ մը չողջունել Երուսաղէմէն Եաֆա երկաթուղւոյն շինութեան աւարտումն, և չմաղթել որ ընդ հովանեաւ Ն· Կ· Վեհափառութեան այսպիսի հանրօգուտ և ոգեւորիչ շինութիւններ անպակաս ըլլան լայնածաւալ Տէրութեանս ամեն կողմերն, ի բարոյական և անտեսական շինութիւն իւր միլիոնաւոր հպատակաց։

Ամեն Քրիստոնէի համար Երուսաղէմի սրբութեններէն զատ, Ս· Յակոբեանց պատմական Վանքը մասնաւոր կարեւորութիւն ունի հայ քրիստոնէից համար։ Իւր եզական դիրքով, ընդարձակ շինութեամբ, պարունակած հնագիտական գանձերով և յարակից աւանդութեամբք այս Վանք և Ս· Յակոբեանց Միաբանութիւնը մեծ նշանակութիւն ունին Հայոց համար, թէպէտ հայաբնակ վայր մը հաստատուած չգտնուի։ Օտարազգիներն անգամ երբ Երուսաղէմ մտնեն, չեն կրնար չդիտել հայ քրիստոնէից ընդ հովանեաւ օսմանեան մեծազօր իշխանութեան վայելած կարեւոր դիրքն այն կարեւորագոյն սրբավայրերին մէջ։ Եւ հիմակ այս հաստատութիւն կը գտնուի կարող և ազդեցիկ Պատրիարքի մը տնօրէնութեան ներքեւ, որ բազում բարւոքումներ մուծած է անոր մէջ, Վանքին ու Միաբանութեան թէ՛ նիւթական և թէ բարոյական դիրքը վերակազմած բարձրացուցած և տեղական իշխանութեանց հետ լաւագոյն յարաբերութիւններ հաստատած է։ Ամեն· Տ· Յարութիւն Ս· Պատրիարք Հայրն արդարեւ շատ օգտակար եղած է Երուսաղէմի Վանքին ու Միաբանութեան, և յուսալի է որ իւր իշխանութեան օգուտներն առժամանակեայ չըլլան միայն, ապագային մէջ եւս զգալի ըլլան։ Պարտուց կնճռալի խնդրոյն մեծաւ մասամբ կարգադրումը, նոր և կարեւոր կալուածներու շինութիւնը, մատակարարութեան բարեկարգումն և ընդհանրապէս Միաբանութեան մէջ դիտուած կարգաւորութիւնն և անթերի պարտաճանաչութիւնը վերագրելի են իւր հայրական հեռատես և ազդու տնօրէնութեան։ Այս ամեն հանգամանքներ, միանալով օրուան դէպքին հետ, այսինքն երկաթուղւոյն բացման հետ, հայ քրիստոնէից փափաքելի պիտի ընծայեն ուխտագնացութիւններն յԵրուսաղէմ։ Ուխտաւորաց թիւը վերջին տարիներուն մէջ պակսեր է ըսուեցաւ· բայց մեք կը սիրենք հաւատալ թէ Հայոց սրտին միշտ մօտիկ է այս սրբավայր, որ այնքան սուրբ զգացումներու յագուրդ կուտայ։ Վաղն ալ լսենք պիտի որ Էնկիւրիի երկաթուղւոյն շինութիւնն աւարտեր է· զի յայտնի է թէ անտեսական տեսակէտով այս կարեւորագոյն գծին ալ վերջին հատուածը շինուելու վրայ է, և մէկ-երկու շաբթուան մէջ Կ· Պոլսոյ և Էնկիւրիի միջեւ երկաթուղին պիտի սկսի բանիլ, այնպէս որ Էնկիւրիէ մեկնող Հայն առանց շոգեկառքէ վար իջնելու Կ· Պոլիս պիտի հասնի, և ասկէ չորս օրէն շոգենաւով Եաֆա երթալով, անկէ եւս երեք ժամէն Երուսաղէմ պիտի մտնէ, այնպէս որ կիրակի մը Էնկիւրիի եկեղեցւոյն մէջ Ս· Պատարագին ներկայ գտնուելէն ետեւ, յաջորդ կիրակի առւր Ս· Պատարագը կարող պիտի ըլլայ յԵրուսաղէմ Ս· Յարութեան տաճարին կամ Ս· Ծննդեան քարայրին մէջ տեսնել և հոգեւորապէս մխիթարուիլ։ Ահա՛ թէ ինչպէս ժամանակիս քաղաքակրթութիւնը ձեռք ձեռքի կուտայ կրօնային ամենասուրբ զգացումներուն հետ, և ո՛րչափ կը դիւրացնէ անոնց գոհացումն։ Ուրեմն, Երուսաղէմի երկաթուղւոյն բացման առթիւ պէտք է խնդակցինք նաեւ Ս· Յակոբեանց Միաբանութեան, յուսալով որ այս դէպք զինք աւելի մօտեցնէ Ազգին հեռաբնակ հատուածներուն, և աւելի սերտ առնչութիւն հաստատէ Հայոց և իրենց կրօնային մեծագոյն հաստատութեանց միոյն մէջ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնն, 1890ի Բրուքսէլի Դեսպանախորհրդոյն որոշմանց համեմատ, հրամանագիր մը հրատարակեց որով ոգելից ըմպելեաց վաճառումը կ'արգիլէ լայնութեան 20րդ աստիճանէն դէպ ի հարաւ, այսինքն՝ ի գործ կը դնէ այն տրամադրութիւն թէ Ափրիկէի բնիկներուն ոգելից ըմպելիք ծախուելու չէ։ Բացառութիւն կ'ըլլայ միայն [illegible] բնակեալ օտարազգիք արտօնեալ են շարունակել ոգելից ըմպելեաց գործածումն։ Հրամանագիրն ի գործ պիտի դրուի մինչեւ վեց ամիս, բաւական ժամանակ տալու համար վաճառականաց որ ամփոփեն իրենց գործերն և այս վնասակար առեւտուրը բոլորովին դադրեցնեն Ափրիկէի բնակիչներուն հետ։

—Թոխարի Սուտանեան գաւառը, զոր վերջերս եգիպտական իշխանութիւնք նորէն ձեռք անցուցեր էին, սկսաւ բամբակ արտածել։

—Ի Վատիհալֆա Նեղոս ուրիշ տարիներէ աւելի բարձրացած է, և ողողումն կը սպառնայ Վերին Եգիպտոսի։ Արդէն ուրեք ուրեք սովորական ընթացքէն դուրս ելած է։ Ի Վատիհալֆա ջուրց բարձրանալուն հետեւանքն ի Ստորին Եգիպտոս 10-15 օրէն միայն զգալի կ'ըլլայ։ Այս տարի Նեղոս սովորականէն ուշ սկսաւ բարձրանալ, որով վերջերս ջուրը շատ վար իջած էր, և հիմա մէկէն ի մէկ բարձրանալով կը վախցուի որ մեծ վնաս պատճառէ։ Ոռոգմանց գործերուն հսկող ամեն պաշտօնէից որք արձակուրդ կը վայելէին՝ հեռագրաւ հրամաններ ղրկուեցան իրենց պաշտօնին գլուխն անցնիլ և վտանգին պատրաստ գտնուիլ։

Ի ՄՈՆԱՔՕ·—Միջազգային Խաղարանն համակրելի մոլորեալ զասէն զոհ մ'եւս տարաւ այս օրերս։ Շատ սրտայուզութիւն պատճառեց ի Նիս ինքնասպանութիւնն Օրիորդ Ճէն Արմսթրօնկի, ամերիկացի ժառանգուհի մը, որ իւր քառորդ միլիոն տոլարի, այսինքն աւելի քան 50,000 անգլ· ոսկւոյ հարստութիւնը կորոյս Մոնաքոյի խաղարանին մէջ։ Օգոստ· ի սկիզբը Նիւ Եորքէ եկած էր, և ի սկզբան պարզ հետաքրքրութեամբ այցելեց Միջազգային Քազինօն, բայց մի քանի օր ետքն ինքն ալ սկսաւ խաղալ, և մէկ օրուան մէջ 100,000 Փր· շահեցաւ, 24 թիւն որոյ վրայ կը յենուր՝ յաջորդաբար վեց անգամ շահելով։ Հետեւեալ երեք օրերը խաղը շարունակելով, կորոյս 100,000 Փր·էն զատ նաև 200,000 տոլար իւր իսկ դրամէն։ Բայց շարունակեց, և սկսաւ շահիլ, միշտ նոյն թուոյն վրայ խաղալով և մեծ գումարներ վտանգելով, և այս անգամ ամեն կորուսածները նորէն շահեցաւ, և դարձաւ գնաց, յայտարարելով թէ այլ եւս ձեռքը խաղի թուղթ չպիտի առնու։ Բայց այնպէս է խաղամոլաց ճակատագիրն որ այս պատուական խոստումներն երբեք չեն կրնար բռնել, և միլիոններ իսկ վաստկին օրին մէկը վրայ կուտան ամենքն, իրենց ունեցածներով միասին։ Մի քանի օր ետքն օրիորդը նորէն երեւցաւ Քազինոյին մէջ, և մէկ անգամէն կորոյս իւր բոլոր հարստութիւնն, 50,000 ոսկի, և նոյն գիշեր իւր սենեկին մէջ ըէվօլվէրով ինքզինք մեռցուց։ 26 տարեկան աղուոր աղջիկ մ'էր։

Պ· ԿԼԱՏՍԹՈՆ, որ հանգչելու գացած էր Կալլէսի նահանգն, հանգիստ չմնաց հոն, կամ լաւ եւս՝ հանգիստ չթողուցին զինք։ Կալլէսցիք գրեթէ առանց բացառութեան ազատական կուսակցութեան կը պատկանին, և աննկարագրելի համակրանք կը տածեն Պ· Կլատսթոնի վրայ։ Քանի մը նշանաւոր Կալլէսցիք պաշարեցին ծերունի նախարարապետն, և իրենց կարծիքներն հաղորդելով իրեն, խնդրեցին իւր կարծիքներն իմանալ։ Պ· Կլատսթոն նախ և առաջ յիշեցուց թէ իռլանտական խնդիրն ուրիշ ամեն խնդրոց վրայ առաջնութիւն ունի, բայց իռլանտականէն անմիջապէս ետքն առաջին գծին վրայ կուգայ Կալլէսի մէջ անկլիքան պետական եկեղեցւոյն բարձումն, որովհետեւ կալլէսցւոց մեծագոյն մասը կը վերաբերի բողոքականութեան ոչ-անկլիքան ձեւերուն, և արդար չէ որ կալլէսցիք շարունակեն վճարել այնպիսի տուրքեր որք կը գործածուին պահպանութեան անկլիքան Եկեղեցւոյն։ Բուն Անգլիոյ մէջ քանի որ ժողովրդեան մեծագոյն մասն անկլիքան է, արդար է որ հոն պետական Եկեղեցին մնայ տակաւին, բայց Կալլէսի մէջ այսպէս չէ։ Կալլէսի հողային խնդիրն եւս ուշադրաւ կը գտնէ Պ· Կլատսթոն· զի բուն անգլիացի կալուածատեարք վերջերս վարձքերը 24 առ 100 համեմատութեամբ զեղչեցին, մինչ Կալլէսի մէջ իսկ այս զեղչ 7 առ 100է աւելի չէ եղած։ Ներկայից եռանդագին ընդունելութենէն այնքան ոգեւորեցաւ Պ· Կլատսթոն որ հանգչելու գաղափարը մէկ կողմ թողլով, խոստացաւ Կալլէսի ուրիշ կեդրոններ եւս այցել և ուրիշ ճառեր ալ արտասանել։

ԼՈՒԻ ՔՕՇՈՒԹԻ վրայ այս օրերս նորէն կը գրուի Հունգարիոյ մամլոյն մէջ։ Փեշթայի քաղաքային խորհրդոյն մասնախումբն, որուն պաշտօն տրուած էր այս խնդրոյն վրայ մտածել, տեղեկագրեց թէ պէտք է Լուի Քօշութի տալ Փեշթայի պատուոյ քաղաքացիութեան տիտղոսն իւր ծննդեան 90րդ տարեդարձին առթիւ, յանուն քաղաքային խորհրդոյ խնդակցական հեռագիր ուղղել նմա երկուշաբթի, և Փեշթայի փողոցներէն մին իւր անուամբ մկրտել։ Թէեւ պաշտօնական կուսակցութեան կողմէ այս առաջարկներ հերքուեցան, բայց քաղաքային խորհրդոյ մեծամասնութիւնը քուէարկեց զանոնք, և ընդունուեցան ստուար մեծամասնութեամբ։ Քօշութ, ինչպէս յայտնի է, 1848ի դէպքերէն ետքը քաշուած է Իտալիա և հոն կ'ապրի միշտ, երբեք Հունգարիա դարձած չլինելով։ Աւստրեան լրագիրք կը քննադատեն այս որոշումներ։

ՄԵՆԱՄԱՐՏ·— Լահէյի գերմանական և սպանիական դեսպանատանց քարտուղարք, որոց մին Մարքիզ է, միւսը Պարոն, անցեալ շաբթուն ատրճանակով մենամարտեցան և սպանիական քարտուղարը ծունկէն վիրաւորեցաւ ծանրապէս։ Միւս դեսպանատանց քարտուղարներէն չորս անձինք իբրեւ վկայ պաշտօն կը վարէին։ Թէեւ պատճառը չի հաւկցուիր, բայց կնոջական խորունկ խնդիր մը կայ եղեր գործին տակը։

ՎՏԱՆԳԻՆ ՍՓՈՂԵԼ·— Գերման պետական խորհրդական Տքթ· Կոխման Պերլինի Բժշկական Շաբաթաթերթին մէջ խստիւ կը քննադատէ հնտախտը ծածկելու դրութիւնն, որ կ'ըսէ թէ ի գործ կը դրուի Ֆրանսայի մէջ։ «Հիմակ ի Ֆրանսա կ'աշխատուի հաւատացնել թէ հնտախտն Հավռ մտաւ Համպուրկէ, մինչ յայտնի է [illegible] Ֆրանսայի մէջ գոյութիւն ունի ապրիլ ամսէն ի վեր։ [illegible] հնտախտէ մարդիկ կը մեռնէին համաճարակին Համպուրկի մէջ երեւելէն շաբաթներ յառաջ։ Ֆրանսական իշխանութեանց հնտախտի տուած մտացածին անունները բառախաղութիւն են լոկ և հանրային միամտութեան չարաշար գործածում։»—Իրաւ, Ֆրանսայի մէջ հնտախտին տրուած «հընտախտակերպ թանձք,» «հնտախտիկ», կամ լոկ «հնտախտակերպ համաճարակ» և «տեղային հնտախտ» բառերը քաչքշուք բաներ ըլլալ կը թուին, թէպէտ ֆրանսացի երեւելի բժիշկներ են այս բացատրութեանց հեղինակներն, որք ոչինչ կը բացատրեն։ Բայց գերման Տոքթորն ալ պէտք է խոստովանի թէ շնորհիւ ֆրանսական իշխանութեանց մեծագոյն զգուշութեան, հընտախտը բովանդակ Ֆրանսայի մէջ ապրիլ ամսէն ի վեր չպատճառեց նոյնքան մարդու կորուստ որքան պատճառեց Գերմանիոյ մի միակ Համպուրկ քաղաքին մէջ՝ քանի մը շաբաթուան միջոցին։ Սա անուրանալի է թէ Ֆրանսայի մէջ հնտախտը նոյնքան սաստիկ համաճարակ և տարափոխիկ բնութիւն մ'ունենալ չի թուիր որքան Գերմանիոյ և Ռուսիոյ մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ·— Զօր· Թիրթով ուշագրաւ յօդուած մը հրատարակելով, կ'ապացուցանէ թէ ռուս ժողովուրդը 40—50 տարւոյ

ՏՌԱՄ ՄԸ ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՅ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Արդէն երկու օրէ ի վեր ծովու վրայ էինք։ Ուղեկիցներուս մէջ կը գտնուէին Վիլինկ ամուսինք· երկանը քոյրը, անբուժելի յիմար մը, անոնց կ'ընկերանար։ Բնաւ դուրս չէր ելներ իր խուցէն, և ոչ ոք տեսած էր զնա այն օրէն ի վեր երբ շոգենաւ մտած էր սեւ զգեստներ հագած, երեսը թանձր քօղով ծածկուած։

Երկրորդ օրուան իրիկունը ամուսինք առաջին անգամ երեւցան սրահին մէջ, ուր ժամանակնիս կ'անցունէինք նուագածութեամբ և թղթախաղով։ Ամուսինը, բարձրահասակ և մարմնեղ, քիչ հրապուրիչ դէմք մը ունէր· կինը սիրուն էր, բայց շատ տժգոյն և հիւանդոտ կ'երեւէր։

Տիկին Վիլինկ սկսաւ դաշնակ ածել· պարոն Վիլինկ եկաւ քովս նստաւ։

[illegible]

լով թէ իր կնոջ վիճակին մէջ այժմ յառաջ եկած բարւոքումը հալածական էր իր երկիւղներուն։

—Իրաւ է, պատասխանեց Վիլինկ, բայց այս վայրկեաններուն կը յաջորդեն միշտ ախտակրկնումներ։ Հաւատացէք, շատ դժբախտ եմ· քոյրս յիմարցաւ կաթուածի մը հետեւանօք, և կինս կորսնցնելու վրայ եմ... այնքան մանկամարդ··· բժիշկ մը չկայ որ առաջքն առնէ հիւանդութեան յառաջացումին։

Մեր խօսակցութիւնն հոս վերջացաւ· կինը հեռացած էր դաշնակէն· իսկ ես կը սկսէի հետաքրքրիլ այս դժբախտ կնոջ ամուսնոյն մասին։

Յաջորդ իրիկունը, նորէն տեսայ զանոնք սրահին մէջ· կենդանի պատկերներ կազմակերպեցին, երկուքն ալ մասնակցեցան, բայց ներկայացման ճիշդ կէսին կինը նուաղեցաւ և երբ խելքը գլուխն եկաւ, ամուսինն իր խուցը տարաւ զայն։

Յաջորդ օրը չտեսնելով զանոնք, այցելութիւն մը տուի։ Տիկին Վիլինկ, [illegible]

Առտու մը վերջապէս լսեցի որ դուռս կը զարնեն· Պ· Վիլինկն էր։

—Շուտ եկէք, ըսաւ, կինս մեռաւ։

Անոր հետեւեցայ, և նշմարեցի խեղճ կինն անկենդան փռուած անկողնին վրայ։

—Սարսափելի բանն այն է, ըսաւ ամուսինն, որ կարելի չէ եղած օգնել իրեն։ Բժիշկը սոսկալի գինով էր։

Նաւակամուրջին վրայ ելայ։ Լուրը տարածուած էր։ Նաւապետը թաղման համար արդէն հրամաններ կուտար շոգենաւին ատաղձագործին, որ դագաղ մը պիտի պատրաստէր։

—Թշուառական բժիշկ մը ունինք, ըսի նաւապետին, երբ պէտք ունենան իրեն, սրունքներուն վրայ կենալու կարողութիւն չունի։

—Այո, ըսին ինծի, յարեց նաւապետը, բայց կ'ուզէի գիտնալ թէ ով գինի տուեր է անոր· խստիւ արգիլած էի։

Խուցս դարձայ։ Տարօրինակ գաղափար մը եկաւ միտքս։ Չըլլա՞յ Վիլինկն սպանած ըլլայ իր կինն· ինք չըլլա՞յ նաեւ բժիշկին [illegible]

ցաւ ծովուն մէջ։

Քանի մը վայրկեան ետքը, Վիլինկ առջեւէս կ'անցնէր, ետեւէն գացի և խուցս քաշեցի տարի։

—Ամեն բան գիտեմ, ըսի դուռը գոցելով, դուք սպանեցիք ձեր կինը։

—Չեմ հասկնար բանիդ, պատասխանեց ինծի, առանց խռովելու։

—Շատ աղէկ կը հասկնաք։ Մնաց որ ապացոյցներ ունիմ· նոյնպէս դուք էիք բժիշկին գինի խմցնողը։

—Բայց, սիրելի պարոնս, ինծի կը թուի թէ ձեր կասկածները քիչ մը ուշ կը հասնին։ Եթէ թաղումէն առաջ յայտնէիք այդ կասկածները, շատ դիւրաւ պիտի կրնայի գոցել ձեր բերանը։

—Կանխաւ կը ծանուցանեմ ձեզ որ ամեն բան պիտի յայտնեմ նաւապետին։

—Յայտնեցէք· ճիշդ անոր սրտնեղութեան վայրկեանն է, թերեւս ատիկա զբաղեցուցանէ զայն։ Եւ հիմակ պատիւ ունիմ զձեզ ողջունելու։

Այս ըսելով կռնակն ինծի դարձուց և [illegible]

—Հաճեցէք մեզ հետեւիլ՝, ըսաւ անոնցմէ մին, ահա ձերբակալման հրամանագիր մը· ձեր կինն սպանած ըլլալու ամբաստանութեան ենթարկուած էք։

—Այլանդակ ամբաստանութիւն մըն է այդ, գոչեց Վիլինկ։

Այս խօսքերուն վրայ, թեւը մտած կինը դանդաչեց և գետին ինկաւ նուաղած։

Անոր քով փութացին և երբ քօղը վերուցին, նշմարեցի դէմքն այն կնոջ զոր Վիլինկ ներկայացուցած էր մեզ իբր իր ամուսինը։

Տեղի ունեցած քննութիւնը երեւան հանեց ճշմարտութիւնը։ Յիմարը ճիշդ Վիլինկի կինն էր և ոչ թէ իր քոյրը։ Հարուստ էր և ամուսինը պիտի ժառանգէր անոր հարստութիւնը։ Սա, իր հոմանուհիին հետ համաձայնութեամբ, որոշած էր խեղդել յիմարն և ծովը նետել։ Ամեն կասկածէ զերծ մնալու համար, հոմանուհին նախ հիւանդի դեր խաղացած էր և ապա, երբ ոճիրն ի գործ դրուեցաւ, յիմարին դերը, զոր պիտի պահէր մինչեւ որ ապահով [illegible]

ՑՈՒՇՔ ԵՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Մեր ամենէն աւելի սիրած անձն այն է որուն համար ամենէն շատ տառապած ենք, քանի որ ամեն անոր պատահածներէն և ամեն անկէ եկող բաներէն կ'զգածուինք։

—Մարդ երբ երիտասարդ է, դժուարահաւան է երջանկութեան համար· քիչ վերջը նուազ պահանջող կ'ըլլայ, վասն զի կենաց անգթութիւնը կը ճանչնայ։ Յիրաւի յանդգնութիւն է տակաւին չտառապած մէկը երջանիկ ընելու ձեռնարկելը։

—Սրամտութիւնը ամեն բան ներելի կ'ընէ։

—Երբեմն երջանկութիւնը ձանձրացուցիչ է։

—Բացառութիւնը օրէնքներուն հոգին է, առանց անոր կարելի չպիտի ըլլար բան մը դասակարգել։

—Ճշմարտութիւնը ամենուն պարտի երեւիլ օրուան լոյսին նման, առանց զօր բռնադատելու· [illegible] մէջ չէ այլ 80—90 տարւոյ մէջ կը կըրկնապատկի, մինչ Հրեայք քսան տարւոյն մէջ կը կրկնապատկին, և որովհետեւ Ռուսիոյ մէջ հինգ միլիոն Հրեայք կան, կը հետեւի թէ մինչեւ 100 տարի Ռուս Տէրութեան մէջ ժողովրդեան մեծամասնութիւնը պիտի կազմեն Հրեայք, եթէ իրենք իրենց թողուին։ Ռուս կառավարութիւնն որոշած չէ բոլոր Հրեաներն երկրէն հանել, բայց նաեւ չուզեր որ ապագային մէջ վտանգ մ'ըլլան ռուս ազգութեան համար, ուստի ամեն տարի 250,000 Հրէից հեռացումը պիտի պահանջէ, որպէս զի ռուսական հողին վրայ հրէութեան աճումը կասի։ Այս վիճակագրական իրողութիւնները պարզելով հանդերձ, Ջօր. Թիրթով կը խոստովանի Հրէից ինչ ինչ կարեւոր յատկութիւններն և իրենց բնակած տեղերուն մէջ մատուցած ինչ ինչ ծառայութիւնները։

ՍՕՖԻԱՅԻ և Փիլիպէի լրագիրք Վեհ. Սուլթանին նկատմամբ երախտագիտութիւն յայտնող յօդուածներ կը հրատարակեն, այն լրոյն վրայ թէ Սամրաճիէվ և Սթօյանով անուն երկու պուլկար երեւելիներ, որք Սելանիկէ ի Փոքր Ասիա տարագրուած էին տարւոյս գարնան մէջ՝ աւստրիացի գիտնական Տքթ. Օսլաքի հետ իրենց յարաբերութեանց առթիւ, այս անգամ կայսերական ներման արժանանալով՝ դարձած են իրենց գաւառը։ Պուլկար լրագիրք կ'ըսեն թէ այսպիսի տնօրինութեամբք Վեհ. Սուլթանն եւս առաւել ամրացուցած է Պուլկարիոյ Օսմ. Տէրութեան հետ միացնող հաւատարմական կապերը։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

ԽՐԻՄԵԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Ինչպէս արդէն ծանուցինք, նորընտիր Հայրապետը Ս. Էջմիածին առաջնորդելու համար Սինոդին կողմէ եկեղեցական հրաւիրակ պիտի կարգուի Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրաքեանց։ Կը լսենք թէ ռուս կառավարութեան կողմէ եւս հրաւիրակ պիտի նշանակուի զօրավար Բիւզմիշեանց։ Սեդրաքեանց Սրբազանին պիտի ուղեկցի վարդապետ մը, իսկ Բիւզմիշեանց զօրավարին՝ թիկնապահ մը։

Ուսումնական Խորհրդոյ Թ. նիստը տեղի ունեցաւ երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, ատենապետութեամբ Մեծ. Ռեթէոս էֆէնտի Պէրպէրեանի.

Խորհուրդն իր սոյն նստին մէջ գըլխաւորաբար զբաղեցաւ դասագրքանց քննութեան և ուսուցչաց վկայականի խնդիրներով և որոշեց յառաջիկայ նստին մէջ, որ [illegible] ունենայ [illegible] 16ին, զբաղիլ մանաւորապէս կրթական ընդհանուր հարցերով։

Խորհուրդն, յետ օրինական գործողութեանց, ուսուցչի վկայական տըւաւ Սեդրաք Եֆ. Տինկիլեանի և Հայրապետ Եֆ. Հնորհքեանի։

ՌԱՓԱՅԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆԻ ԹԱՂՈՒՄԸ

Այս առաւօտեան ռուսական Սուրհանդակէ առնուած Թիֆլիզի Մերմերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւններն ի մասին յուղարկաւորութեան եւ թաղման հանգուցեալ բանաստեղծին.

Օգոստոսի 22-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, ծանր և երկար հիւանդութիւնից յետոյ, անմխիթար դրութեան մէջ վերադարձած Կիսլովոդսկից Նոր-Նախիջեւան, Ռ. Պատկանեան փչեց իր վերջին շունչը։ Իսկոյն ուղարկվեցան բոլոր կողմերը հեռագիրներ, կազմվեց մի խումբ, որի գլուխ կանգնեց քաղաքագլուխ Մինաս Պալապանեան. որոշվեց, որ հասարակութիւնն իր հաշւով կատարէ թաղման հանդէսը։ Բարեկամներին յայտնի էր, որ բանաստեղծի ջերմ ցանկութիւնն էր թաղվել Էջմիածին, բայց նրա այդ կամքը, զանազան պատճառներով գոնէ առ այժմ անիրագործելի երեւաց։ Համեմատ ժողովրդի կամքին, Պ. քաղաքագլուխը և Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու աւագ քահանայ Զարիֆեան՝ ամսիս 23-ին՝ առաւօտեան, հեռագրեցին Էջմիածին—Կաթողիկոսի Տեղակալին, խնդրելով թոյլտւութիւն թաղել բանաստեղծին Ս. Խաչ վանքի բակի մէջ։ Տեղակալը անմիջապէս ուղարկեց իր օրհնութիւնը և համաձայնութիւնը, ժողովրդի կամքը յարգելով։ Երեկոյեան, Գրիգոր Ջալխուշեանի հաշւով, քանդակագործ Վիկենտիյ Կօվալեվսկիյ՝ Ռ. Պատկանեանի դէմքը գիպսով ծածկեց, դրանից կիսարձաններ շինելու համար, որը, պայմանագրի համեմատ, Պ. Կօվալեվսկին պէտք է վաճառէ մէկը հինգ րուբլով։ Օգոստոսի 24-ին, առաւօտեան սկսվեց թաղման հանդէսը։ Դագաղը, 21 պըսակներով զարդարված, բարեկամները և ազգականները դուրս բերին։ Արհեստագիտական դպրոցի մօտ, որը հիմնել է ինքն բանաստեղծը, դռների վրայ խոշոր տառերով գրելով իմաստալի առածը «բանուկ ձեռքը չի մուրալ», հանդիսաւոր գնացքը կանգնեց։ Ապա տարան Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին. սկսվեց պատարագը, որի ժամանակ ժողովրդի միջից անցնելով մօտենում հանգուցեալին և դագաղը զարդարում էին նոր պսակներով, որոնց վրայ փայլում էին հետեւեալ բառերը՝ «Հիմնադիր տեխնիկական արհեստագիտական դպրոցի», եւլն։

Պատարագից յետոյ աւագ քահանայ Զարիֆեան կարդաց մի ճառ, շեշտելով այն կորուստի վրայ, որը Պատկանեանի մահով ունեցաւ հայ վարժատունը և հայ գրականութիւնը։

Եկեղեցուց դագաղը դուրս բերին՝ Պ. Մինաս Պալապանեան և բժիշկներ՝ Պ. Ի. Ալաճալեան և Պ. Ա. Քէչէկեան, որոնք ամբողջ տարիներ ձրի բժշկում էին բանաստեղծին, Նոտար Ջալխուշեան՝ հանգուցեալի ամենամտերիմը, ուսուցիչներ եւն, տարան մինչեւ վաճառականական ակումբոցը ուր պատկերահան Պետրովսկի հանեց յուղարկաւորութեան հանդիսի լուսանկարը։ Յետոյ դագաղը դրին դիակառքի վրայ և ուղեւորվեցին դէպի Ս. Խաչ, 30—40 կառքերով։

Ս. Խաչի վանքը 7 վերստ հեռու է քաղաքից և մի երեւելի պարտէզ ունի. վանքը սարի վրայ է. բակի մէջ կան 5—6 գերեզմաններ։ Այս բարձրութիւնից տեսարանը սքանչելի է. ստորոտում անհագին ծառեր՝ բարձրացրած գլխները դէպի երկինք, ձախ կողմը երեւելի աղբիւր, որի ջուրը հոսում է պարտէզի միջով, աջ կողմը ուրիշ աղբիւր, «Սալըխ-Սու» և ամառանոցներ, ուղղակի վանքի պարտէզի առաջեւ լայնածաւալ դաշտը «օրմայ-օպայով», որտեղից բացվում է Նոր-Նախիջեւանի տեսարանը։

Երբ կառքերը կանգնեցին պարտէզի դրան առաջ, դագաղը նորից տարան ձեռքով ամբողջ պարտէզի միջով և բլրի գագաթը դուրս բերեցին՝ եկեղեցու մօտ. տեսարանը տպաւորութիւն էր թողնում բոլորի վրայ։

Սկսվեցին ճառերը. առաջինը կարդաց ուսուցիչ Վահան Քերլիեան Գրիգոր Ջալխուշեանի ճառը, որ գրած էր ռուսերէն և Քերլիեան էր թարգմանած հայերէն։

Ապա կարդաց Պ. Բողդանեան որից յետոյ խօսեցին Պ. Զուպարեանը և ուսանող Պ. Մ. Բերբերեան։ Պ. Մ. Բալաբանեան կարդաց քանի մի հեռագիրներ՝ Էջմիածնից, Թիֆլիսից, Մոսկվայից. կարդալով Պ. Սուլխանեանի հեռագիրն, արտասուքը խեղդեց նրան, հեռագիրը վերջացրեց Պ. բժ. Ծառուկեան։ Վերջինը կարդաց Պ. Զուպարեան Պ. Քերլիեանի գեղեցիկ և ազդու ոտանաւորը։

Վերջապէս Պ. Պալապանեան հանդանակութիւն արաւ և 20 րոպէի մէջ յօգուտ բանաստեղծի գերդաստանի ապահովութեան ժողովեց 1000 րուբլի։ Սպասում ենք Թիֆլիսի ինտելիգենցիայի օգնութեանը։

ԱԶԴ.—Գատը-գիւղի Արամեան վարժարանի վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երեքշաբթի, 15 սեպտեմբեր։

Հրաւիրեալ են ծնողք, սեպտեմբեր 10 հինգշաբթի օրէն սկսեալ վարժարան դիմելով իւրեանց զաւակաց մուտ տոմսի տնօրինութենէն ստանալ։

ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Գատըգիւղի

Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ Կ. Ս. ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
229

Կէմլէյիկէն մեզ կը գրեն օգոստ. 31 ին.

Երէկ, կիրակի գիշեր կատարուեցաւ [illegible] Տ. Զաքարիա Հօր որդւոյն՝ Տիգրան էֆէնտիի ամուսնութիւնն ընդ օրիորդ Աննիկ Սեմերճեանի, կնքահայրութեամբ տեղւոյս դատարանի նախորդ անդամ Խաչիկ էֆէնտի Վարդանեանի։ Սոյն հանդիսին ներկայ էին քաղաքիս բոլոր պաշտօնական մարմինը, քայմագամ պէյ, հաքիմ էֆէնտի և այլ հրաւիրեալք. նմանապէս տեղւոյս առաջնակարգ յոյն ընտանիքներն։ Սելանիկի նախորդ այցելու հովիւ Արժ. Տ. Արսէն Հայրն որ իւր ծննդավայրը՝ Սէլէօզ կը գտնուէր՝ մասնաւոր հրաւիրանօք աստ գալով կատարեց պսակադրութիւնը. յաւարտ արարողութեանց, Տ. Արսէն Հայրը պարագային յարմար բանախօսութիւն մը ըրաւ Թուրքերէն լեզուով, ի վեր հանելով ամուսնութեան սրբութիւնն եւ վեհութիւնը։ Բանախօսութիւնը վերջացուց օրհնելով նորապսակ ամոլներն, և մաղթանքներ կարդալով վասն Թանկագին կենաց Օգոստափառ Սուլթանին։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Իւլալի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Ադանայի Նահանգին Տէֆթէրտար Միհտատ էֆէնտիի և Տիարպէքիրի Նահանգին Մէքթուպճի Շաքիր էֆէնտիի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ անտառաց և հանքաց ընդհանուր վարչութեան վիճակագրութեանց ճիւղին տնօրէն Ղալիպ պէյի և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան երկաթուղեաց և կամուրջներու ու խճուղեաց վարչութեան օգնականներէն Մարկոսեան Արամ էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ նոյն Նախարարութեան մասնագիտաց ժողովին անդամ ու Կ. Պոլսոյ քարափանց օսմանեան պատուիրակի օգնական Եուսուֆ պէյի, Բումէլիի երկաթուղեաց առաջին մասին պատուիրակ Գումպարի էֆէնտիի, դիւանատան քարտուղարներէն Պէհճէթ էֆէնտիի և առաջին արկղակալ Մէհմէտ էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ նոյն Նախարարութեան երկաթուղեաց և կամուրջներու ու խճուղեաց վարչութեան օգնականներէն Արսլանեան Գէորգ էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ մայրաքաղաքիս հեռագրատան [illegible] գանձման դիւանին պաշտօնեայ Րիզա էֆէնտիի և Սեբաստիոյ Նահանգին հեռագրական ու թղթատարական քննիչ Հասան էֆէնտիի։

Խամիսէի աստիճան՝ Բէքիմ գաւառակի (Կարին) երեւելիներէն Սատըլեան Հաճի Արթին աղայի և Նիկոէի (Գօնեա) երեւելիներէն Գուրաօղլու Եօրկաքի էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Օսմանիյէ՝ Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարար Տէ Թէթուան Դուքսին։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Պրուսայի Նահանգին տէֆթէրտար Խալիտ պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ադանայի Նահանգին տէֆթէրտար Միհտատ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ կայս. անձնապահ զօրաբանակին պիտոյից ճիւղին նախագահ Միրլիվա Ալէմ փաշայի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան օտար թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Պօղոս էֆէնտիի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՔ.—Տպագրական Տեսչութիւնը նկատելով որ Ս....ի լրագիրն իւր 24 օգոստոս թիւ թերթին մէջ՝ Գասթամունիէն ըստացած մէկ նամակէ գաւառական լրագրոյն պարունակութեանը յենլով հրատարակութիւններ ըրած էր Նահանգին պաշտօնէից ոմանց նկատմամբ, նկատելով որ Գասթամունիի կուսակալութիւնը՝ Ներքին գործոց Նախարարութեան ուղղեալ պաշտօնագրով մը իրբեւ բոլորովին անհիմն հերքած է այդ հրատարակութիւնը, նկատելով որ այս շաբթու եկած Գասթամունիի գաւառական թերթին մէջ այդ մասին հրատարակեալ տեղեկութիւնք բոլորովին հակառակ են Ս....ի լրագրոյ տըւած տեղեկութեանց և նկատելով որ կառավարական պաշտօնէից նկատմամբ պաշտօնապէս չը հաստատուած արարքներու լրագրաց մէջ հրատարակուիլը բացարձակապէս անթոյլատրելի է, հետեւաբար կը ծանուցուի նոյն լրագրոյ արտօնատիրոջ թէ պարաւելի ընթացքի մը մէջ գտնուած է անծանօթ լրատուներ գործածելով և թշնամութեան արդիւնք եղող սուտ հրատարակութեանց արձագանգ ըլլալով, թէ յետայսորիկ գաւառաց պաշտօնեաներու նկատմամբ տեղական լրագիրներէ առնուելիք պաշտօնական զեկուցումներէ ու տեղեկութիւններէ դուրս պէտք չէ ոեւէ հրատարակութիւն ընել և թէ հակառակ պարագայի մէջ իրեն նկատմամբ խիստ պատիժներ ի գործ պիտի դրուին։

—Առողջապահական վարչութիւնը՝ հնտախտի վերաբերեալ տեղեկութեանց [illegible] տեղեկագիրը մատուցած է կայս. պալատան առաջին քարտուղարութեան։

Օտեսայի օսմանեան հիւպատոսը սեպտեմբեր 4 թուականաւ հեռագրած է թէ Օտեսայէն 15 ժամ հեռուն գտնուած տեղ մը հնտախտ ծագած է։

Կարնոյ կուսակալութիւնը սեպտեմբեր 8 թուականաւ հեռագրած է թէ այն բժիշկներն, որք Բասէն գաւառակի Վէլիպապա ու Ալիճէյեր գիւղերուն մէջ երեւան ելած հիւանդութիւնը քննելու ու հարկ եղած առողջապահական միջոցները ձեռք առնլու համար այդ կողմերը գնացած էին, տեղեկագրած են թէ նոյն գիւղերուն մէջ օգոստոս 18էն մինչեւ սեպտեմբեր 2, հարիւր երկու մահեր պատահած են։ Կարնոյ քաղաքին Շէյխլէր թաղը մարդ մը հնտախտէ բռնուելով մեռեր և ասոր վրայ այդ տուն քարանթինայի ենթարկուեր է։ Թօրթում գաւառակի շրջակայ երեք գիւղերուն մէջ, ուր հնտախտ երեւան ելած էր, նոր դէպք չէ պատահած և հիւանդացած վեց մարդեր սկսած են ապաքինիլ։

Տրապիզոնի առողջապահական բժիշկը հեռագրած է թէ սեպտեմբեր 8ին եւս Տրապիզոնի քաղաքին մէջ ոեւէ դէպք չէ պատահած։

Երէկ գիշեր երկաթուղւոյ կառախումբով ի Ճիսըր Մուսթաֆա Փաշա 36 ուղեւորներ ժամանելով քարանթինայի ենթարկուեր և քարանթինայի պայմանաժամն աւարտող 29 ուղեւորներ, որոց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է, ազատ անցագիր ստացեր են։

Գավագի մաքրանոցին մէջ քարանթինա սպասող 4 շոգենաւերու ու 14 առագաստանաւերու 416 ուղեւորաց ու 227 նաւաստեաց, Սինոպի մաքրանոցին մէջ քարանթինա սպասող 6 շոգենաւերու ու 34 առագաստանաւերու 459 նաւաստեաց ու 457 ուղեւորաց և քարանթինայի շղթային պահապան զինուորաց առողջական վիճակն ինչպէս նաեւ Սինոպի ու շրջակայից մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ են։

Սինոպի մաքրանոցին վերատեսուչ Ֆէրիգ Իպրահիմ փաշայի ու գնդապետ Նուրի պէյի կողմէ այս օրուան թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մախսուսէի «Բարս» շոգենաւին եւ ուղեւորաց այսօր ազատ անցագիր տրուելու, առողջապահական տուրքը գանձուելու եւ ուղեւորները շոգենաւ ղրկուելու պահուն՝ ասոնցմէ տասն երկու տարեկան աղջիկ մը հնտախտէ բռնուեր է։ Ասոր վրայ շոգենաւն անմիջապէս կրկին անգամ քարանթինայի ենթարկուեր է։ Ուղեւորք եւս Նիս գիւղին մէջ զետեղուելով առանձին տեղ մը շղթայի ներքեւ առնուեր են։ Իպրահիմ փաշան ու Նուրի պէյն զատ մաքրանոցին միւս պաշտօնեայք վարակուած համարուելով, անմիջապէս ամենքն ալ քարանթինայի ենթարկուեր են։ Իպրահիմ Փաշայի ու Նուրի պէյի հեռագրոյն պատասխանուելով հրաման տրուած է որ «Բարս» շոգենաւն եւ ուղեւորք այդ դէպքի թուականէն սկսելով տասն և հինգ օրուան քարանթինայի ենթարկուին և հարկ եղած առողջապահական միջոցներն ամբողջովին ի գործ դրուին։ Վաղուան շոգենաւով նոյն տեղը պիտի ղրկուին առողջապահական պաշտօնեաներ որպէս զի վարակեալ պաշտօնեայք մինչեւ որ աւարտեն քարանթինայի պայմանաժամն, անոնց տեղ պաշտօնավարեն։

ՆԱԽԱԳԱՀ
Առողջապահական ժողովոյ
9 սեպտեմբեր

—Տրապիզոնի կուսակալութիւնը սեպտեմբեր 9 թուականաւ հեռագրած է կայս. պալատան առաջին քարտուղարութեան թէ սեպտեմբեր 8էն 9, Տրապիզոնի քաղաքին, մաքրանոցին և նահանգին միւս կողմերուն մէջ տարափոխիկ հիւանդութեանց ոեւէ է դէպք չէ պատահած։ Քարանթինայի շղթայներուն պահապան զինուորաց ու ոստիկան-զինուորաց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Այտընի կուսակալութիւնը սեպտեմբեր 8 թուականաւ հեռագրած է Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ մաքրանոցին մէջ գտնուող ֆրանսական շոգենաւ մը սեպտեմբեր 7ին ազատ անցագիր տրուած է։ Անվերսէն առանց ուղեւորի եկող անգլիական շոգենաւ մը ու Համպուրկէ եկող գերմանական շոգենաւ մը քարանթինայի ենթարկուած են։ Ասոնց նաւաստիներու և ուղեւորաց ու քարանթինա սպասող գերմանական ուրիշ շոգենաւի մը նաւաստիներու ու ուղեւորաց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Հնարիչի արտօնագրերու կանոնագրոյն տրամադրութեանց համաձայն այդ արտօնագրերու յատուկ տուրքն իրենց պայմանաժամուն տեւողութեանը համեմատութեամբ մասնաճիւղերու կը բաժնուին որոց տարեկան գումարն՝ երկուքական ոսկի՝ կը վճարուին արտօնագրոյ մէջ նշանակեալ թուականին, և միւսներն ալ ամեն տարւոյ վերջը կանխիկ, իսկ անոնք որք այդ կերպիւ վճարումները չկատարեն կը զրկուին այդ արտօնագրոյ իրաւունքներէն։ Ուստի կը ծանուցուի թէ առաջիկայ ելմտական 1308 տարւոյ փետրուարի վերջը այդ արտօնագրոց արձանագրութեան տումարները քննելով, մասնաճարը չհատուցած արտօնագրերու արձանագրութիւնը պիտի ջնջուի և տէրերն ալ առ այդ ունեցած իրենց իրաւունքներէն պիտի զրկուին։ Հետեւաբար անոնք որք ցարդ վճարած չեն և անոնք որոց պայմանաժամը կը լրանայ ներկայ տարւոյ վերջը, պարտին մինչեւ փետրուարի վերջը դիմել Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան և տուրքը վճարել։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ Խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ զբաղեցաւ Ներքին գործոց վերաբերեալ կարեւոր խնդիրներով և իւր որոշումները պարունակող տեղեկագիրը մատոյց Վեհ. Սուլթանին։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ.—Գերմանական կառավարութիւնը Կարմիր Արծուի պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է Պերլինի օսմանեան դեսպանատան նախորդ խորհրդական Օսման Նիւզհի էֆէնտիի։

Սերպիական կառավարութիւնը Թաքովոյ պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է Պելկրատի օսմանեան դեսպանատան գործակատարի պաշտօնը վարող Ֆէհմի պէյի։

Ֆրանսական կառավարութիւնը Պատուոյ Լէժէօնի հինգերորդ աստիճանը նուիրած է [illegible] շոգենաւին հրամանատար և այժմ Նաւային վարժարանին տնօրէն դեր-գնդապետ Ֆաիք պէյի, որ Եաֆայի առջեւ խրած ֆրանսական շոգենաւի մը ազատման գործին մէջ ծառայութիւններ մատուցած էր։

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ.—Պետական Խորհրդոյ անդամ Վսեմ. Նուրեան էֆէնտիի նախագահութեամբ երէկ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ և Երկրագործական Դրամատան վերաբերեալ խնդրոյ վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան պահակ [illegible] շոգենաւը Նախընթաց իրիկուն Սելանիկ ուղեւորեցաւ դեսպան Պ. Նէլիտօֆի տրամադրութեան ներքեւ դըրուելու համար, որ կանոնական երեքօրեայ քարանթինան լրացնելէ յետոյ ի Ջիպէֆչէ՝ Սելանիկէն մայրաքաղաքս պիտի գայ պահակ շոգենաւովն։ Հրաման ղրկուած է Ջիպէֆչէի մաքրանոցին՝ հարկ եղած դիւրութիւններն ընծայել Ն. Վսեմութեան։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԴԱՆՔԱՅԻ ընդհ. տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընթ Իզմիր հասեր է իր [illegible] զբօսանաւով։ Սըր Էտկար քանի մը օր անդ մնալէ յետոյ, հաւանական է որ Աթէնք ուղեւորի։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ գաղթականութիւնը երեքշաբթի իրիկուն [illegible] ընկերութեան սրահներուն մէջ հացկերոյթով մը ու ցայգահանդէսով մը տօնեց իտալացի զօրաց 1870 ին Հռոմ մտնելուն տարեդարձը։ Ներկայ էին՝ ընդհ. հիւպատոսն, իտալական ընկերութեանց նախագահք, գաղթականութեան երեւելիք և բազմաթիւ տիկիններ։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ պատրաստութեան համար կազմեալ յանձնաժողովն իւր խորհրդակցութիւններն աւարտելով տեղեկագիրը պատրաստած և մատուցած է ձեռնհաս իշխանութեան։ Տրուած որոշման համաձայն, Արքունի Փողերանոցին մէջ հարիւր հազար ոսկինոց մանր դրամներ պիտի պատրաստուին։

Օսմ. կայս. Պանքան եւս արտօնութիւն խնդրած է որ իւր հաշւոյն և ծախքն իր կողմէ վճարուելու պայմանաւ առանձինն հարիւր հազար ոսկինոց մանր դրամներ պատրաստուին։ Թէեւ յայտնի չէ թէ յանձնաժողովն այս մասին ինչ որոշում տուած է, սակայն կ'ըսուի թէ Պանքան խնդրած արտօնութիւնն ստանայ իսկ, այդ մանր դրամներու պատրաստութիւնն իրեն համար պարտաւորիչ չպիտի ըլլայ և ուզած ատենը պիտի ձեռնարկէ այդ գործին։

Նոյն յանձնաժողովն, կ'ըսէ Ս...., խորհրդակցութիւններ կը կատարէ նաեւ 20, 10 ու 5 փարանոց մեճիտիէներու տեղ խիստ ձեւաւոր արծաթ մանր դրամներ պատրաստելու, որոց վրայ քանդակուած ըլլան կայս. Թուղրան և Վեհ. Սուլթանի անունը։

ԹԻՒԲԷ ՊԱՇԻի արկածին առթիւ հարցաքննութեան ենթարկեալ Թէլաքըլ նախընթաց օր, և Մավրոկորտաթօ երեք թէեւ հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ հրաւիրուած էին, սակայն այդ անձինք նոյն օրերն իրենց պատկանած դեսպանատանց թարգմաններուն և իրենց փաստաբանին՝ Թրինկըր Սիմօն էֆէնտիի հետ ընդհանուր դատախազութեան դիմեր և ընդարձակ գրեր մատուցանելով յայտարարեր են թէ իրենց նկատմամբ կարելի չէր պատժական դատավարութիւն պահանջել, որովհետեւ իրենք այդ շէնքին կառուցման ուրիշին յանձնած էին և հետեւաբար ուղղակի մասնակցութիւն մը չունէին այդ գործին մէջ։ Բերայի հարցաքննիչ դատաւորն, որուն յանձնած էին այդ գրերն, տեղւոյն ընդհանուր դատախազին յանձնած է դայնս հարկ եղած պատասխանը տրուելու համար։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՍԱԿԱՑՈՅՑ.—Թուրքիոյ մէջ գտնուած բոլոր երկաթուղիներու սակացոյցերը բարեփոխելու համար Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան պաշտօնատանը մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է, որ կը բաղկանայ Պետական Խորհրդոյ անդամ Վսեմ. Քօնսթանթին էֆէնտիէ, Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտիէ, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան երկաթուղեաց տնօրէն Խայրի պէյէ, նոյն Նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական Պ. Կալանէ և Մաքսային վերատեսչութեան սակացոյցերու դիւանին տնօրէն Րիզա պէյէ։ Այս յանձնաժողովին պիտի մասնակցի նաեւ Առեւտրական Սենեկին կողմէ կարգեալ անձ մը։

ՀԱՄՏԻ ՊԷՅ, տնօրէն կայս. Թանգարանին, երէկ Զմիւռնիա ուղեւորեցաւ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ պարտուց վարչութեան համար կառուցանելի նոր շէնքին շինութիւնը յանձնուած է ճարտարապետ Պ. Վալօրիի։

ՍՕՍԻԷԹԷ ժէնէրալ տը Լ'Ամբիր. Օթօման դրամատան ներկայացուցիչներէ մին նախընթաց օր Բ. Դուռն երթալով խնդրեց որ նկատողութեան առնուի ընկերութեան լուծման մասին առեւտրական նախարարութեան միջոցաւ մատուցեալ խնդրագիրը։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ խորհրդոյ պահեստի գումարէն 60,000 ոսկւոյ փոխառութեան մը կնքման մասին համաձայնութիւն գոյացած է և տեղեկագիրը պիտի ստորագրուի յառաջիկայ շաբաթ օր։ Այդ գումար, ինչպէս կը լսուի, պիտի յատկացուի Գասըմ-Փաշայի կղզւոյն փակման ու մայրաքաղաքիս մէջ ձեռք առնուելիք ողջապահիկ միջոցներու գործադրութեան։

ՊԱՆՏԸՐՄԱ—ՍՕՆԵԱՅԻ երկաթուղւոյն արտօնատիրոջ ներկայացուցիչ Պ. Թուրքաս Բ. Դրան հաղորդեր է անուանքն այն եւրոպական դրամատանց որք իրենց աջակցութիւնը խոստացած են յիշեալ ձեռնարկութեան։

ԻԶՄԻՐԻ ջուրերու մենաշնորհը խնդրելու համար ներկայացեալ ծրագրոց քննութիւնն աւարտեր է Նախարարաց խորհուրդը։ Խնդրարկուներն են՝ Պ. Անթօնիատէս, Իպրահիմ Նիազի պէյ և Պ. Պարճիլի։

ԷՆԿԻՒՐԻՒԻ նահանգին այս տարուան տասանորդի տուրքը 47,000 ոսկի աւելի գումարով մը վարձակալութեան տրուած է։

ՏՐԱՊԻԶՈՆի նախորդ կուսակալ Ալի պէյի հինգ հազար ղրուշ հանգստեան թոշակ յատկացուած է։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնն հրահանգ ուղղած է որոց որ անկ է որ կառավարական բոլոր պաշտօնատունք իրենց գնած ամեն տեսակ պիտոյից համար կենդինարի տուրք վճարեն։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ իրիկուն ժամ 9ին ի Բերա Գալեօնճը Գուլլուք հրդեհ ծագելով փայտաշէն խանութ մը այրեցաւ։

ԴԱՐՁԵԱԼ ԴԱՆԱԿ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.—Դանակն իր շահատակութիւնները կը շարունակէ, իբր նախանձախնդիր իր մահաշունչ կոչմանը։

Երէկ ժամը հինգին, ի Պոլիս, Եէնի Ճամիի շրջակայքը Մէհմէտ անուն ձկավաճառ մը Էմին անուն զինուորի մը հետ կռուի կը բռնուի և Մէհմէտ խոշոր դաշոյն մը քաշելով Էմինի աջ կողը կը խրէ և ծանրապէս կը վիրաւորէ։ Վիրաւորեալն հիւանդանոց կը փոխադրուի։

Երեքշաբթի իրիկուն, ի Սամաթ[illegible], Նիքօլիի գինետան մէջ, երկու բարեկամներ՝ Լեւոն և Եազմաճի Բաքիք անուն անուշ կը կոնծէին. յանկարծ, Լեւոնին լեզուն բերնին մէջ ձախորդ շարժում մը կ'ընէ և գէշ բառ մը դուրս ինկնալով անկից Բաքիկին քիթին բերնին կը զարնուի. Բաքիկ ալ ի պատասխանի, դանակ մը կը հանէ գրպանէն և կը զարնէ Լեւոնին բազուկին. Լեւոն կը պօռայ, Բաքիկ կծիկը քակել կուզէ, բայց ոստիկանները վրայ հասնելով կծիկը կը փաթթեն նորէն և կը տանին ոստիկանատան բանտը անկիւն մը կը դնեն։

Նախընթաց իրիկուն Գոսթի անուն մարդ մը, որ գինով էր, Լիմոն Իսկէլէսիէն ինքզինքը ծովը կը նետէ՝ գուցէ գինովութիւնն անցունելու նպատակով. բարեբախտաբար ոստիկան-զինուորներ օգնութեան փութալով կ'ազատեն զայն։

Երէկ իրիկուն Թրամուէյի կառք մը բախեցաւ կառքի մը ի Ջէմպէրլի Թաշ. կառքին ձախ կողմի անիւները ջարդուփշուր եղան, և կառապանը թէեւ վար ինկաւ. բայց չի վնասուեցաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 20 Սեպտ.—Հիւանդանոցներու ամեն Փրոֆէսորներ, և ընդհանրապէս ամեն պաշտօնաւոր բժիշկներ որք արձակուրդ կը վայելեն՝ հրաւիրեցան իրենց պաշտօնին գլուխն անցնիլ (հնտախտի երկիւղիւ)։

Երէկ, ի Քրաքով, հիւանդանոցի մէջ 4 հնտախտաւորք կային. Նախընթաց օրէն մինչեւ երէկ, նորէն երեք վարակեալք. Հնտախտաւորաց համար զատ հիւանդանոց մը բացուեցաւ հոն։ Պուքովինայի 312 շըրջանակներու մէջ առողջապահական մասնախումբեր կազմուեցան։

ԹՐԻԷՍԹԷ.—Նահանգային ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց խնդրել կառավարութենէն որ Թրիէսթէի նաւահանգիստն ազատ (անմաքս) նաւահանգիստ ըլլայ ըստ առաջնոյն։

ՎԱԼԷՆՑԻԱ, (Սպանիա).—Կայարանին մօտ կառախումբ մը բախեցաւ հոն կեցող ուրիշ կառախումբի մը որ ուղեւորներ կը պարունակէր։ Մէկ մեռեալ, երկու ծանրապէս վիրաւորեալ, 30 թեթեւապէս վիրաւորեալ։

ԻՍՄԱՅԻԼԱ.—Սեպտ. 11 էն մինչեւ 20 Սուէզի ջրանցքէն անցնող 84 նաւերու տասնօրեայ հասոյթն եղած է 1.840,000 ֆրանք։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 10 Սեպտեմբեր
Պորսան գոց է տօնի պատճառաւ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 21 Սեպտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 90
» » 4 ½ %	105 95
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 20
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	477 50
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	437 50
Օսմանեան Երկաթուղի	92 37½
» Րէժիի բաժնեթուղթք	385 25
Պանք Օթօման	598 75
Քրէտի Լիօնէ	803 75
Իտալական Ռանթ 5 %	93 25
Եգիպտական միացեալ	498 75
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 20
Օսմանիյէ Օսմանեան քոնսօլիտէ)	390

ԼՈՆՏՐԱ, 21

Անգլ. քոնսօլիտէ	97 18
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 93
» » » Ա.	55 ½
» » » Բ.	30 ¼
» » » Դ.	22 ½
Օսմ. փոխառութիւն 1871	98
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	94 ½
Պանք Օթօման	13 ½
Ատրնի երկաթուղի	20 ½
Դասապայի երկաթուղի	11
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	98 ¼
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	104 ¼
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	104
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 300

ՎԻԵՆՆԱ, 21

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	120 05
» Փարիզի »	47 50
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	182 50
» Երկաթուղի	46 10

ՊԵՐԼԻՆ, 21

Օսմանեան Երկաթուղի	92 80
Օսմ. Րէժի	200
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 315
» Փարիզի »	80 70

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ՔԵՐՈՎԲԷ ԷՖ. Ց. ՍԷԹԵԱՆ
Վկայեալ Իրաւաբանական վարժարանէ

Փոխադրած է իւր գրասենեակը Շէյխիւլ Իսլամ խան թիւ 7 սենեակը։ Պատրաստ է ստանձնել ամեն տեսակ, քաղաքային, առեւտրական, պատժական, շէրիի եւ այլ դատեր. կը խըմբագրէ Թուրքերէն, հայերէն, գաղիերէն եւ արաբերէն լեզուներով ամեն տեսակ գրութիւններ։ Չափաւոր գներով կ'ընդունի ապօնըման։

Գաւառներէն յանձնարարութիւնք սիրով կ'ընդունուին։ Ուղղութիւն եւ պարկեշտութիւն ամեն տեսակ գործառնութեանց մէջ։

91 10—10

ՉԻՔԱԿՕ

Մասնաւոր Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի

ՀՆՏԱԽՏԻ ԼՈՒՐԵՐ. — ԱՅՎԱԶՈՎՍՔԻԻ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ. — ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

ՉԻՔԱԿՕ. Սեպտեմբեր 3

Ի Նիւ-Եօրք, հնտախտի լուրը որ ահ ու սարսափ ազդած էր, սեղանաւորական և առեւտրական հրապարակի վրայ զգալի ազդեցութիւն ունեցաւ, արժեթուղթք մեծ անկում մը կրեցին. Ամեն տեղէ բողոքներ՝ թէ ինչո՞ւ գաղթականութիւնը չեն արգիլեր. և ճիշդ այսօր երկու միլիօն տոլարի արժողութեամբ ոսկի պիտի ղրկուի Յեւրոպա, երբ նշանաւոր սեղանաւոր մը ըսաւ թէ «Ոսկի դուրս կը ղրկենք և հնտախտ կը ներմուծենք»։ Եւ ահա Նախագահի վաւերացմամբ յայտարարութիւնք՝ թէ վարակեալ տեղերէ ճամբայ ելած նաւեր առնուազն քսան օր քարանթինա սպասելու են, ու վարակեալ տեղերէ ի Միացեալ Նահանգս գաղթական բերել արգիլուեցաւ։ Նախագահական այս արարք ժողովրդեան զգացման համապատասխանելուն՝ համակրանօք ընդունուեցաւ։

Հօֆման կղզւոյն մէջ քարանթինա սպասող Մօրավիա նաւուն մէջ որ և է նոր դէպք չէ պատահած. Նոր հասնող Ալլէր նաւուն մէջ որ 58 առաջին կարգի և 577 ալ գաղթական ունէր, որ և է հիւանդութիւն չի կայ, ինչպէս նաեւ Սիթի օֆ Պէրլին որ 203 առաջին կարգի, 232 երկրորդ կարգի և 656 ալ գաղթական կը բերէր, հնտախտի նշան մը չէ ունեցած. բայց Համպուրկէ եկող Ռիւկիա վարակեալ է՝ և Նօրմանիա նաւուն մէջ ալ 9 մահ պատահած է ու 9 հատ ալ հնտախտէ վարակեալներ կան. չաբաթ գիշեր երկու նոր մահ պատահած է Նօրմանիայի մէջ և մէկ հատ ալ Ռիւկիայի մէջ. ասոնք քարանթինա կը սպասեն։

Գալով Չիքակօ քաղաքին, անմաքուր փողոցները մաքրել սկսած են. 30 հազար տոլար յատկացուեցաւ քաղաքին մաքրութեանը համար, մեծ զգուշութիւնք. հնտախտի ձայնը հոս ալ նմանապէս հրապարակին վրայ գըներու անկում մը յառաջ բերաւ։ Քաղաքապետութիւնը և Աշխարհահանդէսի տեսչութիւնը այս խնդրով կ'զբաղին այժմ. «Պէտք է լաւ մաքրել Աշխարհահանդէսի քաղաքը»։ Շատեր կը կարծեն թէ գալ տարի գարնան, կրնայ ըլլալ որ հնտախտ ծագի հոս և մինչև անգամ ցուցահանդէսը տարի մը յետաձգելու համար վիճաբանութիւնք տեղի ունեցան։ Վարակեալ տեղէ մը հասած 300 պալեա քուրջեր այրուեցան, ամեն ինչ ապանեխականներով մաքրել սկսած են և գաղթականաց ինչքերը ժամու կէս 220 աստիճան տաք շոգիի տակ կը մնան։

* * *

Ռուսիա Երկրագործական ցուցանելեաց համար 60 հազար րուպլի յատկացուցած է, և Ռուսական կայսրութեան երկրագործական արտադրութեանց վրայ մանրամասն տեղեկութիւնք պարունակող տեղեկագիր մը պիտի տպագրուի ռուսերէն և անգլիերէն լեզուաւ. Ամերիկացւոց՝ սովու համար ըրած օգնութեան փոխարէն՝ իբր երախտագիտութեան պարտականութիւն մը Ռուսք որոշած են պատրաստել ընդարձակ ցուցանելիքներ Չիքակօ ղրկելու համար. Նաեւ ծանուցուած է թէ նշանաւոր հայ ծովանկարիչ Յովհաննէս Այվազովսքի որ 75 տարեկան է, Չիքակօ գալու համար ճամբայ ելած է, իր հետ բերելով Գոլոմպոսի գիւտին վերաբերեալ եօթը պատկերներ. ասոնցմէ երեքը հին նկարներ են, իսկ չորսը նոր պատրաստուած։

* * *

Դաղլիոյ՝ Չիքակօի ցուցահանդէսը ղրկելիք գեղարուեստական նիւթերու ծանրութիւնը երեք հազար թօնոյէն աւելի է։

— Զուտ ոսկիէ աղիւս մը, հինգ հարիւր փաունտ ծանրութեամբ և 150 հազար թալէր արժողութեամբ, Հէլէնա քաղաքի հանքատէրերէն միոյն կողմանէ հանքաբանութեան չէնքին մէջ ի ցոյց պիտի դրուի։

— Ճաբոնական կառավարութիւնը հանքերու չէնքէն ալ տեղ մը խնդրած է խել մը հանրային ցուցանելեաց համար. ի մասնաւորի արոյրի և պղնձատի ձեռագործութեանց համար։

— Զուիցերիոյ Ազգային ժողովը հարիւր քսան հազար ֆրանք յատկացուցեր է ժամագործութեան արհեստին վերաբերեալ հաւաքածոյի մը համար։

— Գերմանիոյ կայսրը անպատճառ Չիքակօ պիտի այցելէ եղեր, ցուցահանդէսը տեսնելու և իր միլիոնաւոր հպատակները ողջունելու։

—Սերպիոյ երիտասարդ թագաւորն, Աղէքսանդր, որ 16 տարեկան է, ցուցահանդէսը տեսնելու համար Չիքակօ պիտի գայ։

— Լօնտոնէ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կալլէսի իշխանն ևս պիտի այցելէ Աշխարհահանդէսը։

—Սինկաբօրէ եկած հեռագիր մը կ'ըսէ որ Ճոհօրի վեհապետը (Մալէեան թերակղզւոյն արեւմտեան ծայրը քիչ չատ քաղաքակրթեալ երկիր մ'է) Մալէյի գիւղի մը օրինակը չինել պիտի տայ ցուցահանդէսին մէջ, և տեղացւոց կողմանէ իրենց վերաբերեալ ամեն տեսակ արուեստներ ի ցոյց պիտի դրուին. Նաեւ վեհապետը չատ փափաք յայտնած է Աշխարհահանդէսը այցելելու։

—Քուպի կողմանէ լաւ պատրաստութիւնք եղած են Չիքակոյի Ցուցահանդէսին համար, և այս նպատակաւ մէկուկէս միլիոն տոլար արժողութեամբ պատերազմի վերաբերեալ գործիներ և ուրիշ նիւթեր ի ցոյց պիտի դրուին. նաեւ ամենամեծ թնդանօթ մը հարիւր քսան երկու թօնօ ծանրութեամբ։

—Ճաբոնական կառավարութիւնը Ցուցահանդէսի տնօրէնին՝ Ճօրճ Տէյվիսի պաշտօնապէս չնորհակալութեան թուղթ մը ղրկած է իրեն տրուած տեղերուն համար։

—Աթէնքի Բանթէօնին մէջ ամենանըշանաւոր արձաններու [illegible] կը պատրաստուին Չիքակօ ղրկուելու համար։

* * *

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ. — 4 Սեպտեմբեր. Քարանթինի մէջ 6 մահեր պատահեր են հնտախտէ. երեք մահ Նօրմանիա չոգենաւուն մէջ, մէկ մահ Ռիւկիա, և երկու մահ ալ Մօրավիա մէջ. աչալուրջ հսկողութիւնք ի գործ կը դրուին։

Հ. Ա.

Գաւառական լուրեր

ԵԴԵՍԻԱ, 26 օգոստ.

Ամսոյս 19ին ասա հեա վայելուչ չըքով կատարեցաւ Օգոստափառ Վեհապետին մերոյ Սուլթան Համիտ Բ.ի Գահակալութեան հանդէսը։

Վսեմ. կառավարիչը ցորեկէն սկսեալ չնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց։ Հանդիսին լուսանկարն առնուեցաւ։ Գիշերը լուսավառութիւն և հրախաղութիւնք։ Այս տարուան լուսավառութեան անակընկալն էր՝ իրենց դիրքով քաղաքիս հսկող Երեք-Ծակուկ (կամ Երեք-Միանձունք) Ս. Սարգսի և Թօփ-Տաղը ըսուած երեք լեռներու գագաթանց լուսոյ չարաններով լուսազարդումը, որ ակնահաճոյ տեսարան մը կը պարզէր հեռուէն դիտողներու։

—Քաղաքիս նոր կառավարիչ Վսեմ. Թահիր պէյ անցեալ օր ազգ. վանքն երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Գեր. Առաջնորդին, որ քանի մ'օր առաջ քարի գալուստ մաղթելու գնացած էր Նորին Վսեմութեան։

Տեսակցութիւնն, որ երկար տեւեց, յոյժ սիրալիր էր։

Գոհութեամբ կը յիշենք թէ Վսեմ. Թահիր պէյ եւս իր նախորդին՝ Վսեմ. Րէուֆ պէյի նման արժանավայել մեծարանք կը ցուցնէ Նորին Գերապատուութեան նկատմամբ։

—Յուլիս 15ի նամակաւ ակնարկած էինք, Սեւերէկի վիճակային գործերուն. Մինչեւ ցարդ, այդ ցաւալի կացութիւն փոփոխութիւն մը կրած չըլլալով, քաղաքիս Առաջ. Փոխանորդ Արժ. Տ. Յովհաննէս քահանայ Գաղանճեան՝ ուղեկցութեամբ երկու աշխարհական պաշտօնէից, քննչական պաշտօնով երէկ մեկնեցաւ ի Սեւերէկ։

—Հ. Ղ. Ինճիճեան իւր աշխարհագրութեան մէջ, քաղաքիս տեղեկագրութեան կարգին՝ կը յիշէ թէ տեղւոյն շինուածոց մէջ յլնթացս երկոտասան ամաց Համպալ օղլու Ահմէտ փաշային չինել տուած ապարանքը նշանաւոր է, «4 բաղանիք են յայսմ պալատան, կ'ըսէ, 2 պարտէզք, մի ճարտարագործ չատրուան, և 365 սենեակք, ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն։»

Կարծենք այդ «ճարտարագործ չատրուան»ն է, որ այս օրերս Ահմէտ փաշայի թոռներու միոյն ձեռքէն գնուելով՝ զետեղուեցաւ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ նորաչէն աւազանին մէջտեղը։

ԺԸ. դարուն մէջ չինուած այդ չատրուանին հակիրճ պատմութիւնն այս է։

Նիւթը՝ եղնգնաքարի գոյնին մօտ երփնոյթ ունեցող տեսակ մը պատուական քար, բերուած է յայնժամ Գոնիայէ, փորակերտուած է Ահմէտ փաշայի օրով նշանաւոր հանդիսացող և քաղաքիս ամենանըշանաւոր քանի մը չուկաներու, պանդոկներու, բաղանեաց, մզկիթներու չինող եւ Հ. Ինճիճեանի գովեստիւք յիշած Ստեփաննոս ճարտարապետի Պետրոս անուն եղբօրը ձեռամբ։

Նոյն անուանի ճարտարապետն, որ ճարպիկ գործավարն և՝ պատմութեան մը համեմատ՝ մինչեւ իսկ մեծ հարստութեանը պատճառ եղած է քաղաքիս ամենամեծ կալուածատէր Համպալ օղլու (կամ Համաւիզատէ) գերդաստանի նահապետ յիշեալ Ահմէտ փաշային, տեղւոյս ամէն ազգաց մէջ մինչեւ ցարդ կը յիշուի «Մահմար Փանոս» անուամբ, որոյ ճարտարապետական գործերը կարեւոր դասեր կը պարունակեն այժմեան դարու արհեստաւորաց համար իսկ։

Ահմէտ փաշայի նոյն նշանաւոր պալատն յետ ժամանակաց Պետութեան կողմէ ժառանգորդներէն գնուելով՝ վերածուած է զօրանոցի, որ այժմ անբնակելի է չէնքերուն խարխլմանցը պատճառաւ։

Այդ նախկին ապարանաց տեղը, քաղաքիս հիւսիսային, Սամուսատու ըսուած դռնէն հազիւ քարընկեց մի հեռի դէպի ներս, թէ՛ ըստ պատմութեան և թէ ինչպէս պեղմանց միջոցին երեւան ելած ապացոյցք կը հաստատեն, դարձեալ ի հընումն եղած է հանդիսավայր նշանաւոր հաստատութեանց։

—Տեղւոյս Կրթական Տնօրէնը կը ձեռնարկէ զանազան թուրք թաղերու մէջ 15 նախակրթարաններ բանալ, որոց կարօտութիւնը զգալի դարձած էր։

Շաբթուս մէջ Կրթական Տնօրէնին կը յանձնուին մեր Ազգ. վարժարանաց վիճակագրութիւն և ուսմանց յայտագիրը, զորս ի պաշտօնէ կը պահանջէր։

Գ. Կ. Ո.

ՆԱՄԱԿ ԼՈՆՏՈՆԷ

ԱՐԵՒԵԼԱԳԻՏԱՑ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՆ

ԼՈՆՏՈՆ 12 Սեպտ.

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԸ

Համաժողովին վերջին օրն էր այս օր։ Երրորդ անգամ ըլլալով ընդհանուր նիստը տեղի ունեցաւ այս առաւօտ Լոնտոնի Համալսարանին փառաւոր ամփիթատրոնին մէջ։ Ուրիչ օրեր Համաժողովին անդամք ցրուած են հոս հոն՝ բաժնուելով չատ մը խումբերու։

Առաւօտուն սովորական ժամուն կ'երթանք ներկայ գտնուիլ այս վերջի նիստին։ Ամփիթատրոնը բաւական լեցուն է ժամանակէն առաջ իսկ։ Կարծես թէ ամենքն ալ ջանացած են վերջին լաւ տպաւորութիւն մը ձգել և ստանալ։ Դժբաղդաբար սակայն կը զգանք քանի մը ծանօթ դէմքերու բացակայութիւնը. Գերմանացի Բրոֆէսօրներէ չատեր մեկնեցան Լոնտոնէ չաբաթ օր՝ ըստ որում Համաժողովին բուն կարեւոր գործը աւարտած կրնար համարուիլ ուրբաթ օր։ Այս բացառութենէն զատ ներկայ էին բոլոր նշանաւոր անդամք։

Բրոֆ. Մաքս Միւլլէր բազմած է նախագահական աթոռին վրայ, չուրջը ունենալով նշանաւոր արեւելագիտաց պատկառելի խմբակ մը։ Ժողովին օրակարգը ամենուս ծանօթ է արդէն, տպեալ թերթիկներով ամեն բան առաջուց իմացած ենք. իւրաքանչիւր անդամ ուրեմն պատրաստ է յայտնել իր կարծիքը օրակարգին այլ և այլ մասերուն նկատմամբ։

Համաժողովին առաջին նիստին մէջ արդէն ընտրուած էր միջազգային յանձնախումբ մը, որ պաչտօն ունէր մանրամասնօրէն քննել այս օրուան ժողովին ներկայացուած բոլոր խնդիրներն։ Եւ այդ յանձնախումբ այս նիստին կը բերէր իր եզրակացութիւններն։ Օրակարգի բոլոր խնդրոց վրայ խօսելու պէտք չկայ հոս։ Յիչենք միայն քանի մը կարեւոր կէտեր։

Արեւելագիտաց առաջիկայ գումարումը պիտի ըլլայ 1894ին. կարծիք յայտնուեցաւ թէ աւելի ուշ գումարուիլ աւելի լաւ կը յարմարի բազմազբաղ անձանց և թէ Համաժողովին պատգամաւորներ ղրկող քանի մը տէրութիւնք չհաճին գուցէ ծախքի ենթարկուիլ այդքան յաճախ։ Եւ սակայն մեծամասնութեամբ որոշուեցաւ որ առաջիկայ տասներորդ Համաժողովն տեղի ունենայ երկու տարի ետքը։

Տեղւոյ մասին երկու հրաւէր եկած էր Համաժողովին. մին՝ Ժընեւէ, միւսն՝ Պուքրէշէ։ Միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ առաջինն. և հաւանական է որ թէ՛ Համաժողովին և թէ՛ հաճելի օդափոխութեան համար չատեր պիտի երթան ի Զուիցերիա 94ին։

Համաժողովին այս օրուայ նիստի մասին աւելի չեմ երկարեր. կը հասկնաք անչուշտ թէ չնորհակալութեան քուէներ տըրուեցան այլ և այլ անձանց և հաստատութեանց որք այնքան նպաստած էին Համաժողովին նիստերու յաջողութեանը։

Ընթերցողք յիչեն թերեւս թէ Համաժողովն սկսաւ հացկերոյթով մը ասկէ ութ օր առաջ. լա՛ւ, պիտի սպասէք ուրեմն որ հացկերոյթով ալ վերջանար։ Այս տողերս գրած միջոցիս իսկ Համաժողովին անդամներէ չատեր նշանաւոր օթէլի մը մէջ հաւանօրէն բաժակներ պարպելու, ուտելու, խմելու և հարկաւ «ճառեր» ընելու վրայ են։ Եւ այդ հացկերոյթով կը վերջանայ Արեւելագիտաց իններորդ Համաժողովի գործը։

Երէկ, կիրակի, Համաժողովին բոլոր անդամք յատկապէս հրաւիրուած էին այցելել Լոնտոնի կենդանաբանական պարտէզներն։ Իսկ չաբաթ օրն անմոռանալի օր մը պիտի ըլլայ ամեն անոնց համար որ Օքսֆորտ կամ Քէմպրիճ այցելեցին։ Ես գացի Քէմպրիճ. բայց ուրիչ առթիւ մը կը պահեմ այդ նշանաւոր Համալսարանի նըկարագրութիւնը։

ԱՐՄԷՆ ԳՆՈՒՆԻ

ԹՈՒԶԼԱ

([illegible])

ՋՈՒՐԵՐԸ

Կառքէն վար կ'իջնենք և մարմիննիս ոտքերնուս վրայ կրելով, ձեռքերնիս ջրոյ ամանը, կը մտնենք այդ վրանաձեւ սենեկին մէջ և հոն ուրիշ ոչ նուազ հետաքրքրական տեսարան մը կը տեսնենք։ Կլոր, փոքրիկ աւազան մը հողին մէջ փորուած, կէս կանգուն խորութեամբ՝ փրփրուն ջրոյ, վճիտ բիւրեղանման յատակ աւազան մը, որոյ յատակը կը տեսնես ճերմակ ճերմակ քարեր, փոքրիկ խիճեր որք կը զարդարեն ակնապարար այդ փոքրիկ չրջանակը, կը դիտես անյագուրդ ջուրին յստակութիւնը որու նմանը կը յիչեմ մանկական յիչատակներուս մէջ տեսած ըլլալ Բարա Մուսթաֆայի մէջ ի Պրուսա, սա տարբերութեամբ թէ ջուրը անչարժ է հոս կամ այնպէս կ'երեւի քեզ. եռացում, փրփուր երբեք չկայ, միեւնոյն արծաթանման փայլունութիւնը այլ ազդեցութեամբը չատ տարբեր։ Մէկ կողմը կրակ մը վառի միւս կողմը լապտեր մը կախ դրուած է, որու լուսովը կը տեսնես աւազանին չուրջը մարդոց բազմութիւն մը, իւրաքանչիւրը իր ջրոյ թակոյկը երկնցուցած տաճիկ ծերունիի մը որ հոն՝ աւազանին քովը նըստած՝ ամենուն կը մատուցանէ ջուր երկար թիթեղէ ամանով մը։ Պատկառանօք կը մօտենամ այդ Պրոպատիկէի աւազանին եւ իմ կարգիս լեցնելով թիթեղէ անօթս, կէս վարանմամբ, կէս մը զգուշաւորութեամբ աչքս չուրջս պտտցնելով այլոց օրինակին հետեւելով կ'սկսիմ պարպել քիչ քիչ «մարչուփաս»։ Պարզ ջուր մը, անհամ, անլի, եռացած, ջրի նմանութիւնն ունի. ոչ աղիութիւն, ոչ դառնութիւն կայ։ Զարմացմամբ մը ինքզինքիս կը հարցնէի թէ ինչպէ՞ս այս խմած ջուրս ազդեցիկ կրնայ լինել, մի՞ գուցէ սխալած լինիմ. այլ սակայն սխալ կամ ոչ, կը չարունակեմ հետզհետէ խմել ու պարպել։ Շարժումը, պըտոյտը անհրաժեշտ պայման մըն է ջրոյ ընթացքը դիւրացնելու համար. ստամոքսը քիչ քիչ բեռնաւորել կ'սկսի, կ'զգամ թէ ստամոքսիս մէջ տարօրինակ մղում մը տեղի կ'ունենայ. չորս անգամ ձեռքի անօթս պարպած եմ և ահա ազդեցութիւնը կսկսի, թեթեւութիւն մըն է որ կուգայ և յայն ընդարձակ սփոփանքի չունչ մ'է որ կ'առնեմ. կը չարունակեմ ըմպել եւ երեք ժամուան միջոցին ութ հատ մեծ մըրչափա ջուր խմած եմ։ Նեղութիւն չեմ զգար, զի անմիջապէս ջուրը կը մեկնի և մարմնային ընդհանուր մաքրութիւնը կը կատարուի։ Հետաքրքրութեամբ մօտիկ կըլլեմ ուրիշներու փորձերուն, մին կը պատմէ թէ 15 հատ, ուրիշ մը 20 հատ և ուրիշ մ'ալ 40 հատ կէս հոխանոց և ահա ուրիշ մ'ալ, հայ բեռնակիր մը մինչեւ 75 հատ այս մեծ անօթներով ջուր խմած է։ Կարելի բան է միթէ՞ այդքան քանակութեամբ ջուր ներս առնուլ. որքան որ տարակուսելի լինի, իրողութիւնը չէ կարելի ուրանալ։ Ջուրը ո և է եղանակաւ միջոց կրնայ գըտնել դուրս ելլել, կամ քրտինքի և այլ եղանակաւ։

* * *

Արչալոյսը արդէն ծագած է և հիմա չուրջս կը դիտեմ։ Ընդարձակ սոխի դաչտի մը մէջն ենք։ Շրջակայները ոչ մի լեռ, ոչ մի ձոր, այլ մէկ կողմէն ծովը, միւս կողմէն երկար, չատ երկար արտեր, դաչտեր, մարգեր։ Տեսարանը այդ պահուն իրօք չըքեղ է. եթէ մարմնական տկարութիւն չունենայ մարդ, մեծագոյն վայելքներէն մին պիտի լինի արեգական ծագումը, տեղւոյն բնական գեղեցկութիւնները դիտել և յափշտակուիլ չուրջդ երկարող դաչտերուն, կանաչներուն վրայ կոխոտելով և մեղմիկ հովը ծծելով որ արեւին հետ կելլէ և կը զովացնէ։

Սակայն չուտ կառք մտնենք. ամենն ալ պատրաստ. են խումբ խումբ ճամբայ կելլենք. մօտակայ գիւղերէն եկած են նաեւ չատեր հետիոտն, ոմանք վեց ժամ, ուրիշներ ալ մինչեւ տասն ժամ քալելով. գիւղացի կանայք, ոտքերնին մերկ, ձեռքերնին մէյմէկ ցուպ՝ կը քալեն հակառակ իրենց քիչ առաջ կրած տառապանքին։ Մանաւանդ հովուի կին մը կար որ եկած էր Եէնի գիւղէն տասը ժամ քալելով, պարպած էր թակոյկներով լի ջուր և կը դառնար հիմա յետս միեւնոյն ճամբով և մանաւանդ կ'չտապէր զի կ'ըսէր թէ պէտք էր բանայէր երթալ և խաղալ։ Երջանիկ կին՜կ։

Երեկ գիչեր միեւնոյն եղանակաւ միեւնոյն ժամանակը խմեցինք Թուզլայի ջուրը և ամեն անգամուն ալ աւելի զօրաւոր կրելով այդ ջրոյն ազդեցութիւնը։ Տկարութիւնը չատ քիչ կը տեւէ այնպէս որ հետեւեալ օրը քիչ մը հանգստանալէ և քիչ մ'ալ թեթեւ մսեղէն մը ուտելէ վերջը, կզգաս որ մարմինդ վերակենդանացած է։ Ներքին գործարաններդ ամբողջովին մաքրուած են կամ լաւ եւս իւղոտած և պատրաստ է իր սովորական գործողութիւնները կատարելու հանգիստ և կանոնաւոր եղանակաւ։ Ահա՛ դեղ մը որ կարծեմ ամէն մարդ պիտի փափագէր փորձել տարին անգամ մը։

Մ. Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

24 օգոստ. 1892

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

—Ո՞ւր կը բնակի պարոն Պ...։

—Պըլէյ փողոց։

—Ո՞ր թիւը։

—Իրաւ որ մոռցայ, բայց տան դրան վրայ պիտի տեսնես։

* * *

Յաճախորդը.—Ինչո՞ւ այսչափ կարճ ես չինեք տափատը։

Դերձակը.—Տափատը չատ աղէկ է, պարոն, բայց, ներեցէք, ձեր սրունքները չատ երկայն են։

* * *

Պարոն Ս... —Ահա, ամուսինդ կուգայ, տիկին Պ...։ Փոքր խաղ մ'ընենք իրեն։ Կինս և ես պահուըտինք սա վարագոյրին ետեւ և դուն ըսէ որ սպասած հիւրերդ չեկան։ Այն ատեն դուրս ելլելով կը զարմացնենք զինքը։

(Պարոն Պ... սենեակը կը մտնէ։)

Տիկին Պ...—Սիրելիս, մեր սպասած հիւրերը յուսախաբ ըրին մեզ։ Պարոն եւ Տիկին Ս... չեկան տակաւին։

Պարոն Պ... (անկեղծութեամբ. — Ուրախ եմ։

* * *

—Ինչո՞ւ Յովհաննէս այնչափ բարձրաձայն կը խօսի այս գիչեր։ Բնաւ այսպէս չէր խօսեր։

—Իր վրայ կը խօսի։

* * *

Դատաւորը.—Ո՞ր տեղացի ես։

Վկայն.—Չգիտցուիր։

Դատաւորը.—Ինչո՞ւ համար։

Վկայն. — Հայրս անգլիացի՝ և մայրս ֆրանսացի էր։ Ես ալ յունական ջուրերու վրայ ամերիկեան դրօշակ կրող գերմանական չոգենաւի մը մէջ ծնած եմ։ Կրնա՞ք ըսել ո՛ր երկրին կը պատկանիմ։

Տ. Ս. Մ.

ՆԻՔՕԼԱ ԱՆՏՐԻՈՄԷՆՈ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ
[illegible] Թիւ 99

Պ. Նիքօլա Անտրիոմէնօ այս անգամ Եւրոպայէ բերել տուած է լուսանկարչութեան յատուկ բազմաթիւ նորահնար գործիներ թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր լուսանկարներու պատրաստութեան համար։ Պ. Նիքօլա Անտրիոմէնօ ինքն անձամբ կը հանէ իրեն դիմող բազմաթիւ յաճախորդաց լուսանկարները։ Իբրեւ ապացոյց իւր կատարեալ յաջողութեան և յաճախորդացը հարկ եղած ապահովութիւնը տալու համար կը ծանուցանէ որ եթէ լուսանկար մը առաջին անգամ չյաջողելով տիրոջը կողմէ մերժուի, պատրաստ է երկրորդ անգամ հանել զայն։ Ո՛վ որ կը փափաքի թէ՛ աժան գնով, թէ չուտ և թէ բնականին նման լուսանկար մը ունենալ կրնայ աւելթէն օգուտ քաղելով դիմել Պ. Նիքօլա Անտրիոմէնոյի լուսանկարչատունն, ուր ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնայ։

Ինչպէս որ յստակ և պայծառ օրերու մէջ, նոյնպէս ամպոտ և մառախլապատ օրերու մէջ եւս լուսանկարք ամենայն յաջողակութեամբ պիտի հանուին նոր գիւտերու չնորհիւ։

Զգուշացէ՛ք կարգ մը անձերէ, որք ինքզինքնին իբրեւ լուսանկարիչ կը ներկայացընեն։ 62—90

ՄՕՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

«Օսմանլը» չոգենաւը ամսոյս դէպի 12ին Լիվրբուլէն ասա կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
[illegible] խան Թիւ 4.
[illegible]

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ աղերսագրի, լահիքայի, բրօթէսթօյի, մուրհակի, պայմանագրի, ծանուցագրի և այլ ամեն տեսակ գըրութեանց տաճկերէն, հայերէն, յունարէն, գաղղիերէն, անգլիերէն, գերմաներէն, սպաներէն, իտալերէն, ռուսերէն, պուլղարերէն, եբրայերէն լեզուաւք։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ նոյն օրինակ ամեն տեսակ գրութեանց յիշեալ զանազան լեզուաւք։

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ կնճռալից հաշուոց, յարդարում և տոմարակալութեան գրութեան վերամու նկարգ տումարաց։

27 15—60

Փարիզի բոլոր վայելչասէր տիկնայք կը գործածեն Տիաֆանը, Սառա Պէռնար Փուտրան, և Տիաֆան հոտեղինաց վաճառատան միւս բոլոր արտադրութիւնները։

ՆՈՐ ԳՐԵԱՆՔ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ռոյան գրատունն ի Փարիզ, Լաֆայէթ փողոց, թիւ 123, սկսած է հրատարակել կիրառական բժշկութեան յատուկ բառարան մը (Dictionnaire Spécial de médecine usuelle) ի գործածութիւն բարձր դասու ընտանեաց, կրօնական միաբանութեանց, գիշերօթիկ դպրոցաց տեսուչներու և տեսչուհիներու, արուեստապետերու, և ամեն անոնց որք կզբաղին հիւանդներու դարմանումով, հեղինակութեամբ Տոքթ. Ժ. Պարթէզի։

Այս կարեւոր գործ, երկու սիւնակներու վրայ տպուած, մեծադիր ֆորմաով, հասարակ 20 հատորներէ աւելի նիւթ կը պարունակէ։ Գիրքին մէջ կան երեսուն պատկերներ, և գիրքէն դուրս 30ի չափ ջրաներկ պատկերներ կան, կիսաթավ Տաուի ձեռամբ գծուած։

Այս բառարան կը պարունակէ. 1. Տեղական և ընդհանուր, սրընթաց և յամրընթաց ամեն հիւանդութիւններու ճիշդ ցուցակը, նշանակուած են նաեւ այն նշանները որոնցմէ կարելի է ճանչնալ զայնս, և առողջապահական ու բժշկական դարմանումը զոր անոնք կը պահանջեն. 2. Ցուցակն հին ու նոր բոլոր դեղերու որք կըրնան գործածուիլ ըստ պարագային. 3. Բուսական և հանքային բոլոր թոյներու անուանքն և բժշկին հասնելէն առաջ տըրուելիք թեղթափը. 4. Շնչահեղձներու, վիրաւորեալներու և խղդուողներու հասցուելիք օգնութեանց վերաբերեալ ընդարձակ խրատներ. 5. Ընդհանուր նկարագրութիւնն բոլոր բժշկական տնկոց՝ զայնս մըչակելու եղանակով հանդերձ. 6. Ցուցակ մը սննդական նիւթոց խարդախութիւններուն և այլայլումներուն՝ զայնս ճանչնալու միջոցով հանդերձ։

ԱՄԷՆ ԱՄԻՍ ՄԷԿ ՏԵՏՐԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ

Գիրքին և ջրաներկերուն գինն է 30 ֆր. 20 առ 100 զեղչ մը կ'ըլլայ ամեն անոնց որ հրատարակչին կը ղրկեն բաժանորդագրութեան գումարը, այսինքն 24 ֆր. մէկ մանտա-բոստով։

Մէկ ֆորմա իբր նմոյշ ձրի կը ղրկուի ուզողին

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20ի Կայսերական Իրատէով թողեալ հասոյթք

ԺԱ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ-ՕԳՈՍՏՈՍ 1892

ՀԱՍՈՅԹՔ		Զուտ հասոյթ գաւառ. վարչ.		ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գաւառական եւ կեդրոնական վարչութեան			
		Դրուշ	Դրուշ	Օսմ. ոսկի	Գումար նախորդ ամիսներէն Օսմ. ոսկի	Գումար մինչեւ 1892 Օգոստ 31 Օսմ. ոսկի	Գումար մինչեւ 1891 Օգոստ 31 Օսմ. ոսկի
[illegible] վեց անուղղակի տուրք	Ծխախոտ (յանձնեալ տրոց գանձումն)						
	Աղ						
	Դրոշմ						
	Ոգելից ըմպելիք	9,937,607 97					
	Ձկնարան						
	Մետաքս						
	Ընդհ. Տնօրէնութեան վճարած ծախքերը	256,945 90					
	Զուտ հասոյթք	9,680,662 07		94,912 92	460,129 85	555,042 77	495,340 31
	Հասոյթք Րէժիէն				375,000 ...	375,000 ...	375,000 ...
Զանազան հատուցմունք	Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով՝ մինչեւ ցորչափ յիշեալ հարկին	1,053,979 12		10,352 89	50,239 39	60,592 28	155,887 49
	Յաւելուած Կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	5,129,800		51,298		51,298	51,298
	Արեւելեան Րումելիի տարեկան հարկէն		....		25,337 72	25,337 72	50,675 44
	Թէմպէքիի տուրք, Մաքսատունէն փոխանակագրով վճարելի	2,500,000	....	25,000		25,000	25,000
	Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ և Յունաստանի բաժին ինկած պարտք	....	....	....	....	....	....
	Գումար	18,364,441 19	....	181,563 81	910,706 96	1,092270 77	1053,201 24
Զանազանք	Պատրաստ դրամներէ առնուած շահ	....	....	....	....	....	....
	Լումայափոխ (ագիօ) դրամոց փոխանակութեան վրայ	....	....				+ 338 66
	Ընդհ. գումար	18,364,441 19	....	181,563 81	910,706 96	1,092272 77	...
	Անցեալ տարւոյ նոյն չրջանի	17,247,890 21	....	170,512 73	883,027 17	....	1053,539 90

	Դրուշ	Օսմ. ոսկի	Օսմ. ոսկի	Օսմ. ոսկի
Հաւաքեալ գումարք Կայսերական Իրատէին 10 և երկու յօդուածներով նախատեսեալ արժեթղթերուն ի հաշիւ	....	215,250 ...	....	215,250 ...
Քօնսոլիտէ պարտուց տոկոսին համար Եւրոպա ղրկուած և Կ. Պոլիս վճարուած գումարք	....	622,390 51	....	579,314 06
Օսմանեան Ընդհանուր Պարտուց Վարչական Խորհրդին ընդհանուր ծախք	....	15,026 48	....	14,510 18
Օսմ. Կայսերական Պանքան գրուած ոսկեդրամ	....	228,108 16	....	184,248 14
» » » փոխանակագրի դրամ	1,174,268 54	11,440 46	....	60,173 80
Կեդրոնական վարչութեան սնտուկին մէջ ոսկեդրամ	....	....	....	....
» » փոխանակագրի դրամ	5,461 48	55 16	....	43 72
			1092,270 77	1053,539 90

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տումարաց

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ
Նախագահ — Խորհրդական պատուիրակ
(Ստ.) Վ. ՔՕՑԼԱՐՑ — ՍԻՄՕՆՍԷՆԻ

ի Պոլիս 3|15 Սեպտ. 1892 (Ստ.)

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

15

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԸՆԴ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ — **ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ**

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,026,900
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գտնուող թիւ 22 և 22 ։ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երկու Ընկերութեան։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

Մութենէվվի Թիմուր սաչ ռէժէթ 150, պէհէր գանթարը ճէտուտ 136 ղրուշ. Մութենէվվի Թիմուր բէրչին չիվիսի բագէթ 130, պէհէր գըեէի ճէտուտ 2 ղրուշ 10 փարա. Մըլըզզ Թիմուր գանթարը ճէտուտ 12, պէհէր գանթարը ճէտուտ 148 ղրուշ. Շըվէտ Թիմուրը գանթարը ճէտուտ 16, պէհէր գանթարը ճէտուտ 88 ղրուշ։

Նիզամիյէ սարաճխանէ անպարը իչիւն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասաեա գօնուլան պալէատէ մուրագգամ 4 գալէմ Թիմուր Ֆիեաթը մուրագգամլէըրի իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ, էյլուլըն 10ընճը կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաը իճրա օլունարագ, մէզգիւր կիւնիտէ գարարը գաթիւի վիրիլէճէկինտէն իթաալըմա վէ 12նճի կիւնիւ 100 տէ 5 Թէնզիլինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։
Նօ. 31 2—2

Մուշտա պուլունան ասաքիրի Շահանէնին 1 սէնէլիք իտարէսի իչիւն մահալլինճէ մէվգըի միւնագասաեա վազ օլունան էրզագտան նանը ազիզին 40, կիւշթին 140, էրզին 129, սատէնին 345, Թուզըն 37, սօղանըն 37, մօմըն 238, սապօնըն 269, կազըն 133, չէքէրին 278, իւզիւմին 89, Փասուլեանըն 43, խաթապըն 8, չայիրին 29, սամանըն 12 բարա Ֆիյաթլարը իլէ մահալի Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլտուղունտան, պուրաճա Թէնզիլը Փիեաթ իլէ իթաալըմա Թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթաեա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։ Նօ. 32 2—2

Տէրսաատէթ վէ Թաշրա իչիւն 1 սէնէ զարֆընտա էյմալ իթտիրիլէճէք ժանտարմա վէ ասաքիրի Զապթիեէ ալայ վէ Թապուրլարընա միւգթազի էլպիսէ վէ եազմուրլուգը էյմալէ Թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթա խիթամընա գատար պէհէր կիւն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի. Նօ. 33 2—2

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻ

Տոքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այսինքն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու հակազդուիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ առոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը առոյգ գիտութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարութիւնքն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անյեղլմարելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց առ անուններն նորուած է. ջերմն և տարուա, թաղուն ջերմ պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախուտաբուրեալ վայրերէ մահահոտ նիւթելով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն զորս կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ դեր է ածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար առոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի. Կը ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 22

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԱ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ծանչցուած է, թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշակաւ եւ թէ հաստատուն զուտ քաուչուքէ շինուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրդեղէն կերպասէ եւ զուտ քաուչուքէ շինուած խիստ ձեւաւոր և դիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածին 2-3ը կը հիւնցունէ եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ։

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կշիռ մը եւ գօտիի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուէ մուճակ ծախողներու քով. իսկ մանթօները օձիքին ներսի կողմը կը գըտնուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Ջիվանիս Արաստա չուկան, Հանըմլաթէ Րիֆաթ էֆ.ի քով և ի Սելանիկ պէզեսթէն Շուկան գաֆաֆ Ահմէտ Մեհմէտ Օղլուի քով. կեդրոնատեղին է, Կ.պոլիս, պաչէ Գաբու Գօժաման օղլու խան դրան կից թիւ 1 մթերանոցը։ 226

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞, մազերու արմատները թուլցա՞ծ են կամ կը թափի՞ն. եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռօայէլ Վինտօրի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան ատենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափիլն եայլն. Այս դեղ, որուն տէրը չքադրամի արժանացած է. մազերու միակ վերանորոգիչն է. Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է. Փափաքողաց պիտի ղրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն, առանց որ և է ծախքի. Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով.

Վէրժէնի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ. Այս եւս կը ծախուի Ռօայէլ Վինտօրի ծախուած տեղերը։

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Բերուի քօքայով շինուած ՄԱՌԵԱՆԻ ԳԻՆԻՆ պնդացուցիչ և գրգռիչ դեղերուն ամենէն ազդուն է, գերընտիր վերանորոգիչ մարսողութեան և շնչառութեան գործարանաց, ձգտող ձայնական լարերու. Քինքինայէն նախամեծար է որուն ջերմացուցիչ յատկութիւնները չունի, անարիւնութեան դէմ գործածուող դեղերուն մէջ ամենէն գերազանցն է. Իւր քաղցր համով ընդունուած է իբր ազանդերի գինի և այսպէս, հաճոյալի ձեւոյ մը ներքեւ, ոյժ և առողջութիւն կուտայ. Ըը բժշկէ երիկմարդոց ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ և ամենէ տկար անձանց կուտայ կորով և աշխոյժ. ԹՈՄԱՌԵԱՆԻ, քօքայի առաջին ծաւալիչը, Պուլվառ հոսման, 41, Բարիզ. Թուրքիոյ բոլոր դեղարաններու և դեղագործական մթերանոցներու մէջ կը գնուի։

ՖԵՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մամնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ.

Քսան տարուան յաջողութիւն յԻտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս.—Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիեննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է.—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր զգուշական զարմանական ճահճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամէններէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր. ճաշէն յետոյ, ազդու մարսողական է. կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սելձի ջրոյ և խահուէի հետ.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 2218

ՔԻՐԽՆԸՐ ԵՒ ԸՆԿ. ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԵՔԵՆԱՑԻՑ
Ի ԼԱՅՓՑԻԿ—ՍԵԼԼԸՐ ՀԱՈՒԶԷՆ

Կը շինէ ցորենի մանրեփոշերու մեքենայ

ՍՂՈՑ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ՓԱՅՏ ՏԱՇԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՈՒՂՂԱՁԻԳ ՍՂՈՑ

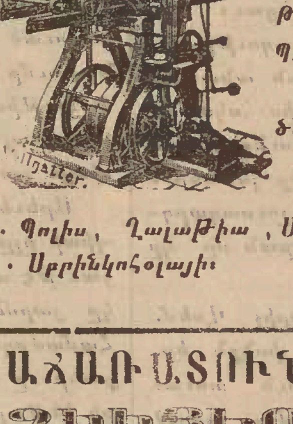

ՇՐՋԱՆԱՁԵՒ ՍՂՈՑ

Մեքենայք ատաղձարանաց համար, կահկարասիի գործարանք, դրամարկղի գործարանք, սղոց մեքենայք, երկաթուղեաց մեքենայք, եւն. եւն.

Գործարանը 22,000 է աւելի մեքենայ մատակարարած է։

ՓԱՅՏ ՑԿԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՅ

Ամենաբարձր աստիճաններ և ոսկեէ չքադրամներ, Անվերս 1885, Բորթօ Ալեկրօ 1881, Թիֆլիզ 1891, Միւնիխ 1888, Պերլին 1889.

Աշխարհի ամենէն մեծ գործարանը։

Երնէսթ Քիրխնըր և ընկ. Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Սելանիկ խան թիւ 13 ընդ տնօրինութեամբ ճարտարապետ Պ. Սըրինկօհօլցի։ 101

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՏԻԱՖԱՆ
Կ. ՄԱԶԻՒԷԼԻՒԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՓԱՐԻԶ — 32, Օբեռայի ծառուղին, 32 — ՓԱՐԻԶ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆԻՒԹՔ

ՏԻԱՖԱՆ

ՓՈՒՏՐԱ ՍԱՌԱ ՊԷՌՆԱՐ

Ռուսական Օ տը Քոլոնը	Ռէժանի անուշահոտութիւնք
Ա լա Բօ Տ'Էսքանեի ջուր	Սառա Պէռնար »
Ֆեստրա անուշահոտութիւնք	Տիաֆան կաթ Իռիսի.

Աճառք, Էքսթրէ, արդուզարդի ջուր, եայլն կը վաճառուի հոտեղինաց ամեն աղէկ վաճառատանց մէջ։

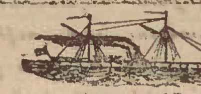

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլէ և Միջերկրականի ծովու բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆերոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեֆթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բեգա	3000
Թիպս	3250	Լուքսոր	800
Մեմֆիս	3250	Օլիմպոս	800
Մարիօթիս	3250	Սեթի	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք միշտ երթևեկեն կը բանին Լիվերբուլէ և Արեւելեան ծովու

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բավոնիա	5587	Ատլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարագոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սքիթիա	4557	Պալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	899
Քետար	1876	Մորոքքօ	1855
Շերպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան. Թիւ 11
Ղալաթիա
17

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Սէյնթ-Էնդրիւ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի գիծ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալկանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Պալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Պանթէր	1700
Ապոլլօ	5500	Կիտանօ	2200	Պլանէտ	1500
Արկօ	2300	Կոզօ	1800	Պոլօ	1000
Արիօսդօ	3000	Կրոտնօ	2200	Քուիտօ	2800
Պասսօ	3000	Հէրօ	2000	Ռիալթօ	4400
Պորոդինօ	2200	Հիտալկօ	3500	Ռինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հինտու	7000	Ռոլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Ռոմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Ժամպօ	5000	Ռոզարիօ	3500
Կալիբսօ	2500	Ժիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Կամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանտիակօ	8200
Կատօ	2000	Քոլբինօ	4200	Սաֆֆօ	2000
Կոմօ	2700	Քովնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սորրէնտօ	4300
Կլիօ	2500	Լէանտր	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Կոլորատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թասսօ	1200
Տիդօ	2500	Լիմա	1500	Թոլէտօ	2800
Տոմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թորքուատօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրակօ	2100	Միլօ	2000	Վոլթուրնօ	5000
Էլտորատօ	2600	Մուրիլլօ	3100	Եէտօ	3600
Էլսինօրէ	3000	Նիլօ	2000	Զեպրա	1000
Էլպերթօ	3200	Օրլանտօ	3000	Սիֆայնըր	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Զրժիօ	200
Ֆալքօն	800	Օբօրթօ	4500	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օթթօ	2000	Մոսքիթօ	120
Էմիրլին Մօնարք					8000
Ցիւժիլին Մօնարք					8000
Լըռիզին Մօնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻԸՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան. Ղալաթիա
40

ՊՈՄՈՆԴԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Տէօթօնէր. Վիեննա, Միւնիխ և Բիլզէն

Կը գտնուի մայրաքաղաքիս լաւագոյն ճաշարաններու և գարեջրատուններու մէջ։

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ

Գիներու, պայմաններու և յանձնարարութիւններու համար դիմել Գործարանն, որ կը գտնուի ի Ֆէրիքէօյ, Ֆուլուն փողոց կամ ի մթերանոցն, Ղալաթիա, Պ. Ֆրոյլիխի սենեակն, Գրնաճեան խան, թիւ 4, Մերթեպանի փողոց, Թիւնէլի մօտ եւ ի Բերա, Պազար Անկլէի մառանները Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 209
146 11—28

ԱՆՈՒՇԻ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԻ ՍՊԱՍՆԵՐ
ԱՆՈՒՇԻ ՍԿԱՀՆԵՐ, ԴԳԱԼՆԵՐ ՈՒ ՍԿՈՒՏԵՂՆԵՐ
ԳԵՂԱԿԵՐՏ ԵՒ ԶԱՐԴԱՐՈՒՆ

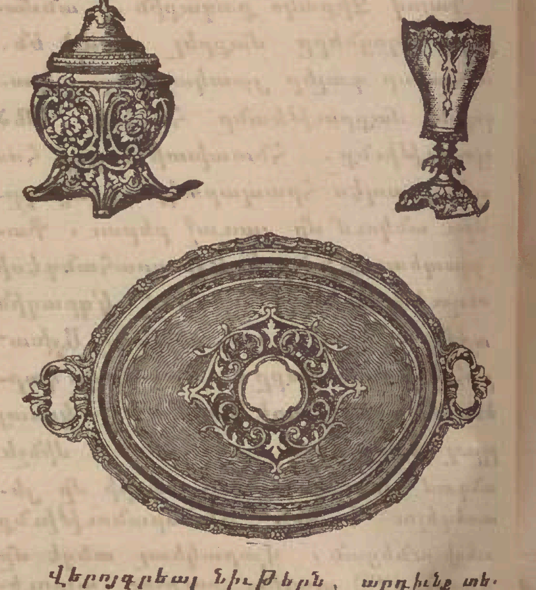

Վերոյգրեալ նիւթերն, արդիւնք տեւական հայ արհեստաւորաց ճարտարութեան, արծաթազօծեալ են հարիւր առ հարիւր արծաթով ու նուրբ ճաշակաւ մը պատրաստուած և բուն իսկ արծաթեայ նաօթներէն բնաւ տարբերութիւն չունին. Փափաքողք կրնան դիմել ի Պոլիս Մեծ Շուկայ Վարագճը խան, վարի յարկ, թիւ 2, Յովսէփ Թօլեանի սենեակը։

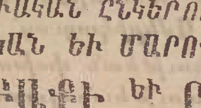

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոնտոսի գծին կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անատոլ ու սեպտ. 14ին Մարսիլիայէն և սեպտ. 23ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սիրիա

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊԱՌ
5 Ռուստէմ Սիրէ Փրանք

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱԴԵԱՆ

ՏՊ. «ԴՐ»ԱԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԼՈՒՆԻՕՆ L'UNION

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ 33

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	6,700,000
Գանձելի ապահովագին (Բոնք)	»	63,770,000
1890ի հասոյթք	»	15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	»	160,570,000

Պ. Պ.
Ա. Տ'ԷՅՇԹԱԼ, ...ցրին երեսփոխան, Նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆրանսայի հարաւային երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մալէ եղբարց դրամատունէն, Նախագահ «Բարի-Լիոն-Մէտիթերրանէ» եր կաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օսմ. կայս. Պանքայի, ՓՈԽ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ.
Թ. ՕՏԷՌՈ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիէյյ Մօնթանեի և Լըքինօյի անթրացիտի ընկերութեան.
Ս. ՀԻՒՐՍԷԼ, Նախագահ Մէնկլիզի Պոնդիճերի Ապահովագրական ընկերութեան.
Պ. Պ.
Ս. ՃԷՅՄՍԸՆ, Հօթինկըր և Ընկ. դրամատան տունէն.
Ֆ. ՄԻՇՕ, Նախկին Նախագահ Ուէնի Առեւտրական Դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Ֆրանսայի հիւսիսային երկաթուղեաց.
Հ. ՄԻՐԱԲՕ, Միրաբօ Բոքոր, Լիւբերլի և Ընկ. դրամատան տունէն.
Ա. ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լիոնի երկաթուղեաց ընկերութեան վարիչ.
Ա. ՎԷՐՆ, Վէրն և Ընկ. դրամատան տունէն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տեսուչ Ֆրանսայի հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օսմ. պանքայի.

ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ } Պ. Պ. ՇԱՌԼԸ ՌՕՊԻԸ. Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Պօլ Ժ. ՍՐՈՒԶ, Նախկին ելմտական քննիչ, ՓՈԽ-ՏՆՕՐԷՆ

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ } Պ. Պ. ԱԼՓԸՐ ՖՈՒ, Տնօրէն
ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Փոխ-Տնօրէն

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	93,8
Կենաց համար վճարուած	»	59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	»	243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարք ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Քամոնտօ Պանքայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2